

1642

On. Biblioteca

Palatul Cultural

Arad

IAA

2 Lei

Redacția și administrația:
Timișoara I.
Str. Lovinici No. 2

Telefon:
Redacția și administrația 16-00
Tipografia 14-69

otidianul
Banatului și al
graniței de Vest

ABONAMENTE: Pe un an: 600 lei, pe 6 luni: 300 lei.
Pentru preoți, învățători, notari și țărani 500 lei.
Pentru autorități și instituții: 1000 lei.
Pentru întreprinderi: 2000 lei.

Apare sub egida
„Astrei Bănățene“

Nicolae Iorga

...nt oameni de știință, pe cari ajun-
și înțeleși numai cu națiunea și
și pentru îmbogățirea ei. Trăești
telectul lor, te afunzi în adâncurile
lirii lor și admiri pasiunea cu care
ă adevărul, dar nu adevărul pentru
e, pentru tine, ci adevărul în sine,
ărul abstract și universal, adevă-
absolut. Și îl oferă omenirii întregi
impulsi în nemărginirea sa eternă
e un omagiu al inimii lor curate. Ei
văză știința pură. Acest fel de sa-
și rămân în Panteonul gândirii ca
ezentanți ai Rațiunii universale.
ar ca ies din comunitatea nației
nicodată nu izbutesc să te por-
că pe un drum de luptă, în urmă-
u unui ideal strict omenesc, speci-
național. Nu de aceștia a fost căr-
rul nostru, Nicolae Iorga.

...i împotriva. Nicolae Iorga a con-
mat știința de Adevărul național al
popului român. Nu înseamnă că a
brăcat-o de atributele ei imanente,
tru a face din ea o pseudo-știință, o
ță închisă în categoria utilității.
olae Iorga a condiționat știința sa,
ța istoriei, de un scop înalt, uma-
r, turburător, tot atât de etern ca
mea și inalterabil ca Nemurirea:
cest scop a fost Patria, România,
urul român, toate cuprinse și expri-
le în cultura și prin cultura română.
te din activitatea științifică a lui
olae Iorga imaginea Patriei, și vei
ca ceace rămâne — ca adevăr în
ca adevăr antologic, ca adevăr ab-
t, te interesează în măsura în care
t, ca om de știință, urmărești abso-
l în cunoașterea abstractă.

...colae Iorga a jăcut încercarea
ge de a curățea, a lumina, a așeza
prezenta neamul românesc pe te-
ste adevă ului obiectiv.
izbutit. Asta înseamnă, că învâța-
tru a pătruns cu geniul său în
itate nepieritoare a istoriei națio-
și aici a cristalizat adevărurile ro-
ești ca valori, care au preț nu
ai pentru viața noastră româ-
că, ci și pentru viața universală a
nirii. În intuiția genială a lui Ni-
colae Iorga, adevărul istoric românesc,
alizat ca valoare spirituală a fost
șizat de el ca o lumină din lumina
Dumnezeu și — dacă Nicolae Iorga
ea în Dumnezeu e fiindcă îl desco-
pretutindeni în cuprinsul istoriei
male. Îl vedea cu ochi, pe cari noi
lii muritori nu-i avem, că istoria
inească este un sublim proces,
care poporul român, atât de mo-
cum este el în număr, își realizea-
mcret idealurile sugerat de Dum-
u și își organizează eforturile de a
tului voința divină în viața sa cul-
lă, socială, politică. În istoria ro-
l, Nicolae Iorga a văzut procesul
și nerepetat de nici un alt popor,
care poporul român își trăește
ațiile sale de îndumnezeire, prin
nism, prin idealismul său înăscut,
noblețea inimii sale cinstite și cu-

...Dacă filozoful Hegel a văzut în
rul german expresia dinamică a
tului Absolut (deși acest spirit
lut se gândește numai ca o simplă
acție), dacă Dostoievski a văzut
poporul rus ca purtător al lui Hri-
stos, Nicolae Iorga ne-a învățat să cre-
și să fim convinși că poporul ro-
trăește pe pământ pentru a în-

făptui voința lui Dumnezeu. Pentru Ni-
colae Iorga poporul român este popor
teofor — purtător de Dumnezeu în
conștiința sa.

Dar cum se descoperă Dumnezeu în
viața românească? Dumnezeu se
descoperă în cultură româ-
nească. Nicolae Iorga socotește cul-
tura națională a poporului român ca o
Sfântă a Sfințelor a întregii noastre
vieții. Tot ce este dincolo de granițele
culturii noastre naționale poate fi ori-
ce, dar nu poate fi fenomen de spiri-
tualitate românească. Tot ce nu se ex-
plică prin cultura românească, nu este
nici element, nici atribut al spiritului
românesc. La alți oameni aceasta mă-
turisire putea fi o convingere și o cre-
dintă; la Iorga ea era o certitudine
științifică, era o concepție a științei
românești.

Din aceasta poziție filozofică față de
știința românească, el a fixat atât rolul
românului ca om de știință și rolul ro-
mânului ca patriot și cetățean. Primul
studiază cu toate calitățile intelectu-
lui său exclusiv pentru a îmbogăți cu
valori neamul său, cu aspirația de a do-
vedi că acest neam este — el însuși —
o valoare în sine. Știe oricine, cu cât
entuziasm a proclamat Nicolae Iorga,
ca om de știință, neamul românesc ca
pe o valoare universală și eternă. Iar al
doilea rol al românului — că patriot și
cetățean este să afirme în toate felu-
rile posibile cultura națională și să o
servească cu toate însușirile sale. Pri-
matul Culturii era principiul
dogmatic al lui Nicolae Iorga atât ca
om de știință, cât și ca patriot, ca ce-
țățean, ca poet, ca propovăduitor na-
țional. El împinsese până la maximum
importanța practică și valoarea subli-
mă a culturii românești. Pentru el un
român incult, adică acela care nu
trăește în spiritul culturii naționale,
care nu-i înțelege frumusețile, care îi
alterează calitățile și nu se impregnea-
ză de fluidul ei misterios, căr eficient,
acela nu poate fi considerat român. Și,
practic, acela care se prezintă în viața
publică cu alte idealuri decât acele, ca-
re au strălucit atractiv și însuflețitor
în trecutul românesc, acela merge pe
un drum greșit și nu poate fi folositor
comunității naționale. Cu asemenea
distincțiuni pe care Nicolae Iorga le

(Continuare în pag. 3)

Dreptatea care se răsbună

Destrămarea, ca un blestem, a Sta-
tului vecin al Sârbilor, Croaților și
Slovenilor — presupus Statul „misionar“
al slavilor de sud — e, mai presus
de evenimente, concluzia logică a unui
destin siluit sub puterea arbitrară a
tratatorilor. Ea desface o graniță care
pentru noi era o înveninată durere pe
care am îndurat-o și tăcut-o sub chinul
corinții unei împăcări darnice. Pământul
răbda silnicia unei rupturi din tru-
pul unității istorice și etnice cu puterea
sufletească și viața atâtor sute de mii
de Români în Banat și Timoc, îndurații
suferinței și umilinții cruntei loviri
sârbești.

Numai ură și dușmănie ne purta
pretutindeni acești vecini înșelători ai
unei prietenii deșarte! Ingăduința, împă-
carea și hotărârea de-a lucra împre-
ună în înțelegere, era obiect de înșelă-
torie, nedemnită și poftă cutropitoare.

O asemenea rușinoasă prietenie se
răzbună. Nu poate să nu se răzbune. Ea
vine ca o restabilire de dreptate împo-
triva unei legături strâmbe din nevoia
unui echilibru necesar.

Prietenii cari s'au bucurat de toate
durerile noastre și-au râvnit să și le
transforme în drepturi de anexări, au
văzut că e amară, chinuitoare, deza-
struoasă, răsunarea nedreptăților.
Când ea a venit în plina lor îngâmăre,
s'au trezit că nu mai rămâne nimic din
orgoliul nestăpânit, iar înșelăciunea se
întoarce ca armă de pedeapsă.

Așa a fost, sub puterea de fier a ar-
matei germane, închis un capitol pe
care noi nu l-am dorit, dar care tre-
buia să rămână exemplu pentru ce și
cum se câștigă drepturi în istorie.

Nu ne bucurăm pe tragicul sfârșitu-
lui acestei creațiuni, dar nu putem să
nu constatăm și să dovedim dreptatea
care a fost cu noi. Dreptatea care se
răsbună, dreptatea pe care o cere ne-
dreptatea.

Pentru ea, pentru nedreptatea ce ne-o
căutau Sârbii, au luptat atâția Români
bănățeni, îndurerați și inciuțați. Pen-
tru ea n'a putut avea liniște în mor-
mânt un Eftimie Murgu, care a văzut
atât de limpede intențiile sârbești.
Pentru ea mărturisesc acum toți Ro-
mânii, cari au fost martori ai unei tra-
gice împilări. Pentru ea, aduc mărturii

sufletele noastre încercate și dornice
de dreptate.

Când se va scrie istoria acelor legă-
turi, nu va rămâne fără urmă suferin-
rința, loialitatea și omenia pe care Sta-
tul Român a căutat s'o revendice în le-
găturile sale cu vecinii Slavi de Sud.
Dacă ea a putut părea unora o slăbi-
ciune, a fost numai din cauză că le-a
lipsit încrederea în granițele firești
cari se stabilesc nu, simplu, prin acte
arbitrare, ci prin puterea de viață și
supunerea la un destin care nu iartă.

Dreptatea o putem pretinde, cu atât
mai mult, tare, întotdeauna. Ea este o
lege pe care o revendică destinul. Prin
ea se afirmă acea armonie fără de ca-
re nu se poate încheia cultura și civi-
lizația omenească.

Am tăcut până ieri, ca să lăsăm ca
istoria să vorbească pentru noi. N'am
căutat să forțăm cu orice preț ce se
credea „bine făcut“. Dar, am spus-o, la
început, prin glasul multora că nu e
bine și nu e drept, nu e natural să ni se
rămânească arbitrar un pământ care e al
nostru.

Astăzi, tăcerea de ieri ne obligă să o
revendicăm, ca să vorbim în numele ei
pentru viitor. Astăzi, vorbim iarăși ca
să afirmăm din nou dreptatea pe care
o pretindem și care cere să fie repa-
rată.

Românii cari au îndurat suferința
stăpânirii sârbești de până ieri, cer să
li se repare nedreptatea. Cer să poată
trăi liber înăuntrul granițelor unei
țări pe care o susține dreptatea istori-
că și puterea de răspândire și resisten-
ță a poporului românesc pe pământul
Daciei.

Este un act de restaurare a dreptății
și de restabilire a unor granițe pe cari
le consfințesc trecutul și puterea de
viață a neamului care a rămas întreg
în fața tuturor furturilor și măcină-
rilor.

Până când nu simțim în noi împăca-
rea acestei dreptăți restabilite, nu pu-
tem rămâne liniștiți. Vom fi îndure-
rații neîmpăcați ai unei dreptăți care
va trebui să se îndeplinească.

Până atunci nu va fi liniște nici pen-
tru cei dispăruți dintre noi, visând îm-
plinirea dreptății.

Ion Veverca

D. General Dragalina în mijlocul prizonierilor

— „Hai să dăm mâna cu răzără.
Cei cu inima română“.

— „Să 'nvărtim hora frăției
Pe pământul României“...

Artiști germani la noi în țară

Realizarea unui film de proporții uriașe în regiunea Morenilor
Titlul filmului: „Atac la Bacu”

Berlin, Maiu. — „Atac la Bacu” așa se cheamă noul film german ce se toarnă în studiourile din Babelsberg. Regisorul Fritz Kirchhoff, s'a înapoiat la Berlin, din călătoria făcută în România, astfel că întâmpierile celor șapte săptămâni petrecute acolo la Moreni, în regiunea petroliferă românească îi sunt încă proaspete în minte și le povestește cu mult farmec. „În România am putut lucra într'adevăr, mi-am dat de bine!” spune el entusiasm și și preamărește primirea călduroasă ce li s'a rezervat pretutindeni celor 28 reprezentanți ai filmului german.

— „Am adus cu noi tot ce am filmat în România — mai ales scenele mari ale incendiului unui teren petrolifer, incendii ce au ieșit strașnic de bine pe celuloid. Atari fotografii nu s'au mai văzut cu certitudine în niciun film și abia acum vom putea distinge deosebirile ce există între realitate și fotografia trucată ce de obicei se folosește pentru asemenea scene. Abia când vezi aceste fotografii îți poți da seama de forța elementară a unui asemenea incendiu. Numai atunci poți înțelege de ce nu e niciodată îngăduit ca terenurile petrolifere să fie lipsite de suficiente măsuri de apărare și pază contra unor eventuale incendii, dar mai ales contra tentativelor de incendiere. Sondele pe cari le-am ridicat pentru filmare, erau dispersate pe o suprafață de circa 4 km² și s'au făcut dinainte, cu multă băgare de seamă, toate preparatiunile pentru ca focul să poată fi stins din nou în scurtă vreme.

În inginerii români de specialitate și în armata română am avut ajutoare de neprețuit, cari se gândeau numai cum să ne facă munca mai ușoară. În timpul incendiului, pe șoseaua ce trece pe alături spre Brașov, se opreau nenumărate automobile ale căror călători speriați nu știau că deastădată era vorba numai de un incendiu trucat. Mulți se ofereau să dea mână de ajutor — din fericire nu era nevoie — și tulburarea oamenilor a putut fi lesne potolită prin explicațiile ce li s'au dat.

Dar mai înainte de orice s'au valorificat faimoșii călăreți ai Regimentului de gardă Călare din Arad, cari — împreună cu cei 300 oameni din Infanterie — pe toată durata filmării, ne-au fost puși în mod foarte amabil la dispoziție.

Când se iau scene de masă, cum se întâmplă des în acest film, greutatea celor mai mari le întâmpină de obicei regisorul cu figurația, care este prea adesea înclinată să exagereze și să facă „teatru”. Aici însă, unde am avut de-a face cu oameni ce pentru prima dată stăteau în fața unui aparat de filmat și cari — tocmai ce li se cerea — nu numai că făceau asta bucușori, ci chiar trăiau într'adevăr scenele, teama aceasta s'a dovedit neintemeiată. Nu ri-și fi putut dori colaboratori mai buni ca acești călăreți bravi a armatei române cu caii lor — și cred că și publicul va avea aceeași excelentă impresie.

Zilnic făceam drumul intru București și regiunea petroliferă, ce se află la o distanță de cca 150 km. de Capi-

tală. Și deoarece am făcut fotografiile și la Ploești și Băicoiu, am avut prilejul să cunoaștem mult din țară și din oameni. România este o țară nebănuită de interesantă și care are, fără îndoială, un mare viitor — și depe acum mă bucur că în curând voi pleca din nou acolo. Atunci se vor lua în apăsare de Constanța, exterioarele ce ne lipsesc încă, dar cu deosebire, scenele mari finale ale filmului nostru. Vor veni și de această dată Willy Fritsch și Jutta Freybe, Fritz Kampers și toți ceilalți protagoniști principali; deamenea vom lua cu noi și aparatele de sincronizare. Nădărdim să ne vedem cu acest prilej totii prietenii noștri români cari ne-au dat un ajutor atât de camaraderesc...”

Hans Weidemann, șeful de producțiune al filmului „Atac la Bacu”, a exprimat prin regisorul Fritz Kirchhoff, cuvinte de îndatorată recunoștință tuturor autorităților românești, pentru bunăvoința cu care au netezit de asperități calea lucrărilor filmului german în România. Un ofițer de Stat Major român a însoțit continuu pe creatorii filmului și le-a deschis pretutindeni toate porțile, populația a urmărit lucrările cu un interes mărturisit și ori unde sosseau germanii, se simțeau oaspeți bucușori primiți.

CADOURI!
 Cel mai mare asortiment în ceasuri de dame și bărbătești, brățări, etc. la:
CEASORNICĂRIA ȘI BIJUTERIA ORA FIXĂ
 Timișoara IV, str. I. C. Brătianu 31

Fabrica Unită de Lacuri și Vopsele S. p. A., din Timișoara.

CONVOCARE
 La adunarea generală ordinară a firmei Fabrica Unită de Lacuri și Vopsele S. p. A., din Timișoara, care se va ține în ziua de 2 Iunie 1941, orele 11.30 a. m., în localul firmei din Timișoara, II, Spl. Penes Curcanul No. 4.

- Ordinea de zi:**
1. Prezentarea raportului consiliului de administrație, a socotelilor de fine de an și a raportului comitetului de cenzori.
  2. Aprobarea bilanțului și a contului de profit și pierdere pe anul 1940, precum și descărcarea consiliului de administrație, a cenzorilor și a direcțiunii de gestiunea lor pe același exercițiu.
  3. Alegerea consiliului de administrație.
  4. Alegerea comitetului de cenzori.
  5. Eventuale propuneri.
- Domnii acționari, cari doresc a lua parte la adunarea generală sunt rugați a-și depozita acțiunile lor cu cel puțin 5 zile înainte de ținerea adunării generale la casa societății. Fiecare acțiune depozitată dă dreptul la un vot.
- Consiliul de Administrație.

RADIO

18 MAI 1941

RADIO ROMANIA — RADIO BUCUREȘTI
 7.30—9.30: Ora dimineții: Deschiderea emisiunii; Gimnastică de dimineață; Marșuri (discuri); Radio-Jurnal (I); Muzică de dimineață (discuri); Inchiderea emisiunii.
 9.30: Ora religioasă: I. Slujba religioasă transmisă dela Sf. Patriarhie. II. Predică de P. S. Vicar Emilian. 12: Muzică populară, Taraful Maria Lătărețu. 12.45: Muzică de prânz, Orchestra Grigoraș Dinicu: Cântece naționale. 13: Radio-Jurnal (II). 13.15: Continuarea programului Orch. Grigoraș Dinicu. 13.50: Serviciul de știri germane. 14: Radio-Jurnal (III). 14.20—15.06: Continuarea programului Orch. Grigoraș Dinicu: Mi-e dor de nopți cu lună plină și o învârtită; Nebunie de Fischer; Serenadă de Moszkowsky. 15: Cronica agricolă. 15.15: Ora ostașului. 16.15: Ora satului. 18.50: Țara Lumea: I. D. Ștefănescu: Agapia. 19.05: Muzică religioasă ortodoxă (discuri).

RADIO BUCUREȘTI
 19.30: Jurnal pentru străinătate în limba turcă. 19.40: Jurnal pentru străinătate în limba greacă.
RADIO ROMANIA — RADIO BUCUREȘTI
 19.50: Serviciul de știri germane. 20: Radio-Jurnal (V). 20.15: Romanțe, Ioana Radu (voce). 20.30: Seara de opera: „Armurierul” operă comică în trei acte de S. A. Lortzing.

Distribuția:
 Hans Stadinger G. Ștefănescu
 Maria Emilia Guțianu
 Graf von Liebenau G. Rădulescu
 Giorg Emil Filip
 Adelfof Enăceanu
 Irmentraut Victor Costescu-Duca
 Brener Ghizdăvescu
 Povestitorul Ion V. Theodoru
 Povestitoarea Ileana Brătianu
 Conducerea muzicală: Const. Bobescu. În pauza I-a (21.15—21.30) Rezultatele sportive. 22.18: Radio-Jurnal (VI). 22.30: Filme sonore, prezentare muzicală de V. Vasilache. 23.30: Jurnal pentru străinătate în limbile: germană, italiană, franceză și engleză. 24—0.30: Muzică variată ușoară (discuri).

19 MAI 1941
 6—7.30: Ora dimineții: Deschiderea emisiunii; Gimnastică ritmică; Marșuri (discuri); Radio-Jurnal (I); Concert de fanfară română și germană; Inchiderea emisiunii. 12: Muzică populară, Taraful Ilie Rădulescu. 12.45: Muzică de prânz, Orchestra Ionel Cristea: Cântece și jocuri din Ardeal. 13: Radio-Jurnal (II). 13.15: Continuarea programului Orch. Ionel Cristea. 13.50: Serviciul de știri germane. 14: Radio-Jurnal (III). 14.20—15: Continuarea programului Orch. Ionel Cristea. 17.30: Radio-Jurnal (IV). 18: Cronică literară. 18.15: D-șoara Migry Avram-Nicolau. 18.35: Florica Mereuța (pian): Eugen Radovici. 19: Marius Bunescu: Muzele și rolul lor educativ. 19.15: Muzică variată (discuri).

RADIO ROMANIA
 19.30: Cântece ardelenesti, D-ra Irina Rusu, voce.
RADIO BUCUREȘTI
 19.30: Jurnal pentru străinătate în limba turcă. 19.40: Jurnal pentru străinătate în limba greacă.

RADIO ROMANIA — RADIO BUCUREȘTI
 19.50: Serviciul de știri germane. 20: Radio-Jurnal (V).
RADIO ROMANIA
 20.15: Cântece românești (I), D-ra Nella Dimitriu (voce).
RADIO BUCUREȘTI
 20.15: George Jarosevici, violoncel și viola dagamba.
RADIO ROMANIA — RADIO BUCUREȘTI
 20.45: Prof. I. Gabrea, Secretar general al Ministerului Educației Naționale; Bolș

școlii în pregătirea tineretului. 21: Italiei: I. Un răsărit italian de Alex. Bărbăntă; II. D-ra Maria Teresa Ferrero (voce). 22: Viața și muzica lui Dem. Florescu (1875). D-ra Arta Florescu (voce). 23: Radio-Jurnal (VI); Sport. 22.50: Selecții din „Louisa” de Charpentier (discuri).

Distribuția:
 Louise Ninon Val
 Julien Georges
 Mama D-na Lecour
 Tatăl André Per
 Irma Christine Gar
 Orchestra dirijată de Bigot. 23.30: Jurnal pentru străinătate în limbile: germană, italiană, franceză și engleză. 24—0.30: Muzică variată ușoară (discuri).

20 MAI 1941
 6—7.30: Ora dimineții. Deschiderea emisiunii; Gimnastică ritmică; Marșuri (discuri); Radio-Jurnal (I); Muzică de dimineață (discuri); Inchiderea emisiunii. 12: Muzică populară, Taraful Luță Ioviță. 12.45: Muzică de prânz, Orchestra Costică Tandin. 13: Radio-Jurnal (II). 13.15: Continuarea programului Orch. Costică Tandin (voce: Petre Gusti). 13.50: Radio-Jurnal (III). 14.20—15: Continuarea programului Orch. Costică Tandin (voce: Goga: Familia și educația națională). 15: Muzică populară, „Mășurii din secolul XVIII-lea”; Marșuri de Schubert; Marș vesel de Chabrier.

RADIO ROMANIA
 19.30: Cântece din Transilvania: Vasiliu (voce).
RADIO BUCUREȘTI
 19.30: Jurnal pentru străinătate în limba turcă. 19.40: Jurnal pentru străinătate în limba greacă.
RADIO ROMANIA — RADIO BUCUREȘTI
 13.50: Serviciul de știri germane. 20: Radio-Jurnal (V). 20.15: Muzică română, D-na Emilia Guțianu (voce) — Orchestra dirijată de Const. Bobescu. Profesor C. Rădulescu-Motru: Scopul tăi al Academiei Române. 21: Concert fonic — Orchestra Radio dirijată de Constantin Silvestri, (solist: Iosef Prunner). Muzică din filme (discuri). 22.30: Jurnal (VI), Sport. 22.50 Muzică variată (discuri). 23.30: Jurnal pentru străinătate în limbile: germană, italiană, franceză și engleză. 24—0.30: Muzică variată (discuri).

LA CINEMA CAPITO

IRENE von MEYENDORF împreună cu **Rolf WANKA - Georg ALEXANDER**
 Regia: Heinz Helbig.

O frumoasă comedie cu un fond moral și tendință puternic moralizatoare. O serie de scene vesele de un farmec inegalabil din viața vieneseze de înainte de război.

MINUNEA MINUNILOR!
 După doi ani de muncă fantastică a sosit cel mai bun film colorat:
DOCTOR CYCLOPS
 CE ESTE? CINE ESTE?
 Premieră pentru România!
 Veți vedea această minune dela 13 Maiu
LA CINEMA CORSO

Cum se comentează la Berlin declarațiile dlui Roosevelt cu privire la atitudinea Franței

Berlin, 18 (Rador.) — O notă oficială declară: La Wilhelmstrasse s'a luat, să se ia poziție în legătură cu declarația dlui Roosevelt, în care se vorbește de Franța.

Pe partea germană s'a declarat, că, în puseul la acest mesaj al dlui Roosevelt nu va putea fi dat la Berlin, ci la Vichy. Cu tot acest fapt, cercurile din Berlin au arătat un oarecare interes pentru declarațiile dlui Roosevelt, interes care dovedește că aceste cercuri se află în așteptare.

Pe ce privește muștrările făcute Franței, cu privire la tranzit, că, dacă vine seama de practica dlui Roosevelt — nu el este acela care are căderea să face astfel de muștrări.

La Berlin nu s'a auzit niciodată, ca dlui Roosevelt să fi protestat și alte țări au transportat arme în Franța.

La Berlin s'a exprimat părerea următoare: În fond, există o mare diferență, de exemplu, dacă un avion aterizează pentru câteva minute în Siria sau în vaze mari de război engleze, ca de exemplu „Malaya” trebuie să fie reparat, timp de săptămâni, în porturile americane. Dacă, în această privință, nu s'a creat precedente, acestea s'au înfăptuit numai din partea Angliei și din partea Unite.

Cercurile politice berlineze nu sunt încă de puțin surprinse, în legătură cu aserțiunile engleze, că francezii nu

mai au dreptul de mandat, prin faptul că Franța a părăsit Societatea Națiunilor, aceasta este o manevră engleză specifică, după cum se constată la Berlin. Mai ales japonezii vor fi cei cari se vor mira, de o asemenea aserțiune engleză. Ca și cel care a recunoscut posesiunea unor mandate japoneze, nu poate să facă o diferență în această privință.

Dacă nu, se atrage atenția la Berlin, asupra metodei britanice de a purta războiul înfometării și contra populației civile franceze din Franța ocu-

pată, din cea neocupată, dela Oran și dela Dakar.

La Berlin se crede, că aceste fapte sunt suficiente pentru a caracteriza partea morală a acestei chestiuni.

ȘTIRI ALARMANTE IN SCOȚIA

New York, 18 (Rador.) — Corespondentul agenției Stefani transmite:

Știrile cu privire la o mișcare revoluționară în Scoția și arestarea a 50 de naționaliști, care au apărut în prima ediție a ziarelor de seară, au fost apoi șterse în toate ziarele și din emisiunile de radio.

Nicolae Jorga

(Urmare din pag. 1)

făcea fără compromis, a judecat el pe români în timp de aproape cincizeci de ani, îndemnându-i să trăiască îngereste în mediul paradiziac al culturii noastre românești.

Om de nețărmurită iubire pentru poporul român, el a adorat — găsindu-le măreția în istoria românească — ideile mari ale monarhiei, ale credinței ortodoxe, ale învățământului uman, ale omeniei și dreptății românești. Toată opera lui cărturărească este o adorare a poporului român, în care trăiește Dumnezeu. Pentru aceasta ideile de știință și de viață, pentru aceasta frumusețea de inspirație și morală, pentru această revelație de voință și făcluire să nomenim numele lui cu respect și să ne închinăm în fata științei lui ca în fata Evanheliei românești.

Consiliul uniunii pan-americane

Nouii credite pentru construirea de vase

Senatorul Reynolds a fost numit președinte al comisiei militare

Washington, 18. (Rador) Corespondentul agenției DNB anunță: Cordell Hull secretarul departamentului de stat, a ținut o cuvântare în fața consiliului uniunii pan-americane, în care a declarat între altele că străduințele actuale de a introna prin forță o dominație mondială vor fi înfrânte.

Firește, a adăugat d. Hull, va trebui să facem sacrificii și să trecem prin vremuri grele înainte de a atinge acest țel.

Senatul a aprobat numirea senatorului democrat Reynolds ca președinte al comisiei militare a senatului american.

Washington, 18. (Rador) Corespondentul agenției DNB anunță:

Președintele Roosevelt a cerut congresului să voteze un credit de 60.000 milioane dolari pentru construcția de noi vase de pază a coastelor și cinci instalații pentru adăpostirea acestor vapoare.

Intr-o scrisoare adresată președintelui camerei reprezentanților președintele Roosevelt, cere să se aprobe construirea a trei mari vase vamaie și a zece alte vase care să înlocuiască pe cele cedate Angliei din vasele de pază a coastei americane.

Washington, 18. (Rador) Corespondentul agenției DNB anunță:

Senatul a adoptat un proiect de lege prin care — Reconstruction Finance Corporation — este imputernicită să sporească la 1 miliard și jumătate, totalul sumelor pe care le poate acorda sub formă de împrumuturi.

Este deasemeni autorizată să participe la orice întreprindere de înarmare și să acorde credite guvernelor străine, care dau drept garanții valori americane aflate în mâinile lor.

Washington, 18. (Rador) Corespondentul agenției DNB comunică:

LA CINEMA

APOLLO

Domnișoara dactilografă

Ofițer german subliniază caracterul cordial al colaborării româno-germane

schimb de telegrame între d. lt. colonel Scholz și d. general Ion Antonescu

București, 18. — D. General Ion Antonescu, Conducătorul Statului, a primit din partea dlui lt. col. Scholz din armata germană următoarea telegramă, care dovedește sentimentele cu care au părăsit țara noastră ofițerii și datii marelui Reich:

D-lui general Antonescu, Conducătorul Statului Român, București.
„În momentul despărțirii de camarazii români din Constanța, exprim celelalte Voastre întreaga recunoștință pentru căldura cu care am fost primiți în Constanța și pentru înaltul simț de demnitate, cavalerism și de onoare în care a avut loc colaborarea între noi și autoritățile civile. Dumnezeu să dea binecuvântarea sa pentru poporul român și pentru gloria armatei române.”

Comandantul cel mai vechi german din Constanța,
Lt. Col. SCHOLZ

La această telegramă d. general Antonescu, a răspuns după cum urmează:

D-Sale d-lui Lt. Col. SCHOLZ.
„Vă rog să primiți viile mele mulțumiri pentru simțămintele prietenești pentru bunele cuvinte și urări, adresate în ceasul plecării dvs. din Constanța, poporului, oșterii române și autorităților noastre civile.
Subliniind sinceritatea și loialitatea atașamentului nostru la opera de colaborare pentru noua ordine europeană, de dreptate vestită de Fuehrerul mare-Reich german și înfăptuită de avântul biruitor al glorioasei armate germane, aceste mărturii de recunoaștere din telegrama dvs., au găsit ecou viu în întregul popor românesc.”

General ANTONESCU

Avioanele britanice au bombardat aeroporturile din Siria

London, 18 (Rador.) — Corespondentul agenției Havas transmite: Avioane germane au trecut de cu ușurință în tranzit pe deasupra Siriei. În timp ce aceste avioane au aterizat în zilele pe aerodromurile siriene în conformitate cu condițiile arătate de autoritățile franceze, au fost surprinși, ca aceste avioane să-și urmeze drumul cât mai curând posibil.

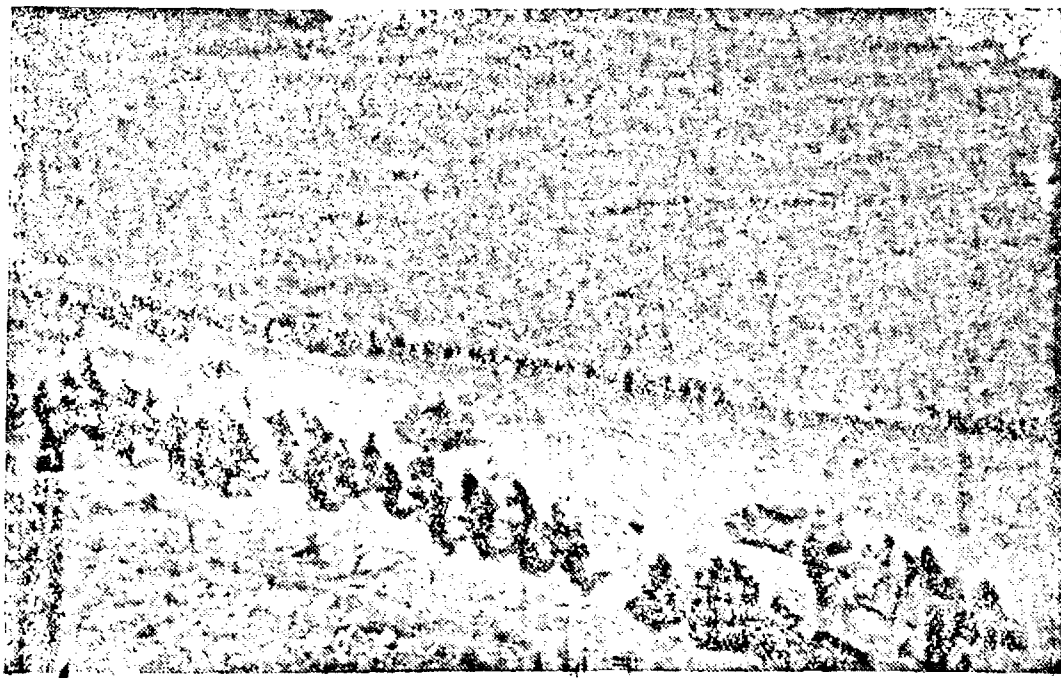
de 15 Mai baza ariană dela Rayak, deși în aceste locuri nu au aterizat niciodată vreun avion.

In cursul atacurilor un ofițer francez și mai multe persoane au fost rănite.

In ziua de 16 Mai, cartierul francez Chaf a fost mitraliat de avioane britanice. Nu s'a înregistrat pierderi omenești și nici pagube.

Manifeste îndemnând la desbinare, sunt aruncate în fiecare zi de avioane prezente britanice, asupra orașelor din Siria și Liban.

Pe frontul Marmaric

Colaonă de prizonieri englezi capturați de forțele italiene.

BILANȚUL UNEI STAGIUNI

Teatrul National din Cluj SFÂRȘIT DE STAGIUNE

clipită de ochi dintr-o instituție nomadă, într-o instituție înrădăcinată în solul spiritual al Banatului românesc. Dela amintirea acestor doi oameni, mari români, nesdruncinate caractere, trebuie întotdeauna începută povestea admirațiilor noastre și justificarea speranțelor pentru viitorul Teatrului din Cluj, ca și pentru viitorul culturii naționale în general.

Activitatea Teatrului s'a desfășurat cum am spus, ca și cum nimic nu s'a întâmplat: spiritul organizator a biruit toate obstacolele. În Decembrie trecut, Teatrul își desăvârșește un turneu, redesteptând în inimile românilor bănațeni nesațiul pentru viața artistică, viața de redresare în fața istoriei. Afizele au anunțat, apoi, seriile de piese românești și străine. O stagiune întreagă neîntreruptă de niciun fel de neajuns, cortina a fost ridicată. Pe scenă au fost prezentate 18 piese, între care, românești — Chemarea Codrului de Diamand, Se face zluă, Domnul de rouă ale lui Z. Bărgan. Verde cu două stele de artistul Vancea, Striana de A. Moșoiu, Bizanț de M. Rădulescu, Cuiburi Sfărâmate de Sandu Teleajen, Avram Iancu de Blaga, Mușcata din fereastră de V. I. Popa. Unde ar fi putut vedea Banatul românesc o colecție de atâtea piese originale, dacă nu la acest teatru, care aici și-a transformat întristarea în bucurie, și bucuria în dor de creațiune și cultură!

Timișoara a văzut în această stagiune ce înseamnă Instituția, care este neîncetat insuflită de principiul ordinii interne. Nu este lucru mic să se știe, că una din marile noastre instituțiuni s'ar fi prăbușit, (ca de pildă Teatrul Național din Craiova) dacă i-ar fi lipsit spiritul de disciplină, de ordonare a vieții individuale în jurul directorului, iubit și stimat de toți colegii săi. Numai în aceste condițiuni, de concentrare a ansamblului într-o singură voință de muncă și succes, a fost posibilă desfășurarea artistică a Teatrului. Am văzut cu câte calități intelectuale, cu câtă pregătire minuțioasă, cu ce inventivitate artistică s'au prezentat artiștii teatrului, entuziasmul și admirația românilor din Banat. Aceste calități au fost evidențiate și în piesele din marele repertoriu universale, de pildă, în „Femeia îndărătnică” de Shakespeare, în „Horatiu” de Corneille în „Onoarea” de Sudermann, și în cele câteva comedii originale și pocalizate, pe care publicul le-a gustat cu sinceră, îndestulare. Nu este de mirare să amintesc (minunea minunilor!) că Teatrul din Cluj și-a încheiat stagiunea din punct de vedere material cu excedent bugetar, pe lângă celălalt, moral, înapreciabil, învers. Iar noi, cari urmărim, spre a înbucura întreaga suflare românească în indicațiuni emoționante, trebuie să încheiem aceste observațiuni la sfârșitul unei glorioase stagiuni teatrale, încă cu ura, foarte prețioasă și elocventă: noul director, d. D. Moruzov, artist și numai artist, român și numai român, a vrut și a izbutit să nu se facă politică în Teatru și nici actorul să nu se amestece în politică. Fiindcă, sufletul artistului român nu trebuie să fie stăpânit de nimic altceva, decât de sentimentul de gloriificare a Patriei prin muncă, prin disciplină, creație artistică și sacrificiu românesc.

I. GH.

Cinema „Atlantic”

Sâmbătă, Duminecă și Luni
PROGRAM DUBLU
„Cuvânt de onoare”
și
„Călăreții destinului”

OPERA ROMÂNĂ DIN CLUJ BILANȚ ARTISTIC PE 1940-41

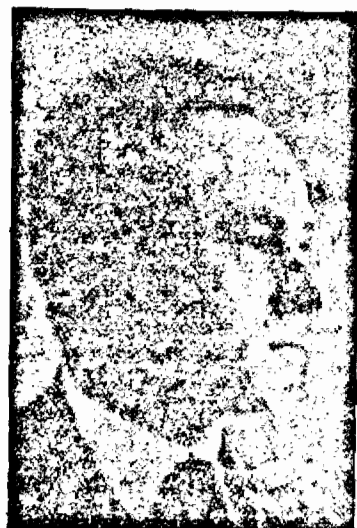
Dintru început trebuie să ne mărturisim bucuria, admirația și chiar urmirea, că deși Opera Română din Cluj și-a desfășurat activitatea la Timișoara în împrejurări excepțional de grele, având în vedere refugiul și descompletarea ansamblului, totuși rezltatul final s'a soldat cu succese pozitive, atât morale cât și materiale. Aceste succese exprimă o izbândă a spiritului românesc, exteriorizat în munca inteligentă, competentă și plină de dragoste a directorului Sabin V. Drăgoi și a tuturor colaboratorilor săi din toate categoriile ierarhice ale instituției. Optimismul este unanim și bine fondat: el exprimă adevărul, că nu există obstacol în calea unei activități mărețe, pe care voința românească să nu-l poată înlătura ca pe o bagatelă, când această voință lucrează organizat și tinde la un scop precis, clar util și glorios. Activitatea de un an a Operei Române din Cluj la Timișoara, ilustrează acest adevăr.

În viața românească a pătruns, cu toată importanța sa miraculoasă, principiul dirigent al organizării, care nu cunoaște decât succese și nu recunoaște decât pe oamenii de valoare. Acest an este marea medalie pentru merit a întregii instituțiuni, de care trebuie să ne mândrim cu toții, dela Directorul ei, Sabin Drăgoi și cel mai modest lucrător administrator și artistic — până la entusiastul din galerie, venit să trăiască o viață transfigurată în fața scenei. Acest an este o gloriificare a geniului românesc și a voinței de a trăi, de a produce și de a progresa organizat.

În răstimpul dela 1 Aprilie până la 12 Mai, când s'a încheiat stagiunea pe anul acesta artistic, s'au reprezentat cu un fast de premieră: Flautul fermecat cu o interpretare ireproșabilă. Tot în Aprilie, Opera a dăruit publicului muzical un Concert simfonic, dirijat de G. Pavel cu o reușită deplină. Mai târziu, la începutul lui Mai, „Răpirea din Serai”, premiera de Mozart, în care s'au distins impecabil Const. Ujeicu, Ion Rănzescu, Lia Hubic, Lia Mărcuș cu dirijorul H. Klee. Opera lui Mozart a fost — ca pretutindeni în lume — foarte gustată și la Timișoara. La 3 Mai a fost reprezentată „Năpasta” de Sabin Drăgoi, ca spectacol festiv în onoarea armatei germane, aflătoare în garnizoană. Apoi vine, în ziua de 10 Mai, solemnitatea cu Orchestra Operei, executând „Poemul Neamului” de Drăgoi, frescă muzicală a istoriei noastre naționale. Iar, împreună cu Teatrul Național din Cluj s'a organizat al doilea festival artistic în cinstea ostașilor germani, reprezentându-se din partea Operei actul al III-lea din „Liliacul” de Strauss și „Rapsodia Română” de George Enescu. Am enumerat câteva reprezentațiuni din timpul din urmă, ca să avem o idee de prodigioasa activitate din cursul anului întreg. Pe scena Operei am văzut într-o montare veridică și interpretare inspirată operele Aida, Lakme, Mme Butterfly, Carmen, Traviata, Faust, Liliacul, Bărbierul din Sevilla, Boema, Rigoletto, Cavaleria Rusticană, Pagliacci, Martha.

Dar oricât de genial și energic ar fi un conducător, el nu poate obține succese complete, dacă nu are în jurul său colaboratori merituosi, cu care merge spre realizările mari. Acești colaboratori stau organizați și entuziasmați în jurul conducătorului — ceea ce este o tărie în plus a instituției. Notez pe d. Nasta, care și-a reînceput în calitate de director artistic colaborarea cu d. Sabin Drăgoi pentru propășirea Instituției. Apoi d. Gh. Pavel, prim dirijor, d. Lazar Eugen — maestru dirijor, Mircea Popa, Săveanu Max — dirijori adjuncți, Anca Leonțiu — dirijor, Mihai Ionică dirijor de scenă, Klee Hermann — maestru de cor, Widmann Walter pictor decorator, Tibor Desideriu — dir. de scenă.

Opera Română are un corp de soliști, care se pot prezenta cu dinamicitate pe sca-

nele europene. Notăm pe cei mai în vârstă — Andreescu Iuliu, Lia Pop, Ujeicu C. Soculșchi, Ducu Any, Fenia Nicolau, Traian Nicolau, Ecaterina Soloviev, Jaroțchi A. Au contribuit cu munca și disciplina lor artiștii: Margareta Albiși, Avrigeanu Nicolae, Bosica Suzana, Gh. Busuioc, Maria Ciolac, Chirvai Sept. Demetrescu Haralambie, Diducencu Nicolae, Lia Hubic, Florica Istrate, Lia Mărcuș, Mihai Maria, Moarcăș Christache Niculescu Marius, Georgescu Piteu Filomela, Livia Pop, Stella Simonetti, Ursulescu Const. Tudoran Aron, Gabriescu, Znamirovski, Ana Roza Vesiliu.

Corul Operei se bucură de o reputație, care durează de douăzeci de ani. Domnește aici tradiția, că un cântăret din cor este un artist și trebuie să tindă a deveni artist solist. Acesta este principiul mostenit dela neuitatul Popovici-Beyreuth.

Orchestra și-a justificat numele bun cu înfăptuiri de înaltă calitate artistică. Ea poate deveni incurând o Filarmonică a Timișoarei — îmbogățind cu un nou prestigiu Ținutul de Vest al Țării noastre.

Notăm pe d. Flor. Brevimann solo violoncelist, Hoca Grigorie Prim Concert maestru, Hudrea Vasile prim clarinetist, Dumitrescu D. prim oboist. Balletul sub conducerea maestrului Ionel Marcu a obținut frumoase succese datorită stilului corect și avântului artistic, cu care a executat piesele jucate.

După glasurile vocii, Opera dispune și a făcut și exemplificarea suficientă de voci de înaltă calitate — tenori dramatici, lirici, spinto, bariton, dramatici și lirici, basuri profunzi și baritonali, soprane dramatice, lirico-coloratură, lirică, mezzo-soprane, contra-alto.

Cum a reacționat publicul românesc în fața spectacolului de artă superioară, oferit de Opera Română? S'a simțit mândru, că această instituție ridică nivelul prestigiului românesc. Iar românimea bănațeană, cu ale sale gusturi muzicale și inclinări spre arta curată și națională, și-a văzut visul împlinit de a avea o Operă a sa chiar în sânul Banatului, în capitala de Vest a Țării, Timișoara. Fiindcă, într'adevar nimic nu a ridicat — în zilele grele prin care trecem — numele bun al românilor, decât instituțiile de cultură și de știință, printre care Opera din Cluj se mândrește a ocupa un loc de seamă.

Și când vorbim de culturalizare românească, să nu uităm a reaminti, întotdeauna de azi înainte, că Timișoara și-a irtărit sentimentul național românesc prin prezența și activitatea Operei Române din Cluj, incomparabil mai rapid decât prin alte instituțiuni funcționare. Românilor prin cultură, prin cât mai multă cultură — iată ce a făcut cu sfîntenie Opera Română la Timișoara, pentru care tot românul își exprimă recunoștința precum și speranța, că la toamnă va începe un nou an de înfăptuiri, de glorie, de românism.

I. GH.

Pan M. Vizirescu

CÂNTECELE DIMINETII

Pentru fiecare veac nou

Eu cânt pentru clipa dintâi
Venită cu ziua în coarne,
Când şipotul vremii începe
Veac nou peste lume să toarne.

Şi cânt pentru premeneala cea nouă
Măsluită cu sclipire de rouă,
Pentru toate începuturile de viaţă
Care pornesc cu fiecare dimineaţă,
Pentru rugă nouă,
Pentru mers nou,
Pentru fiecare plug şi fiecare bou,
Pentru toţi câji încep veacul nou;
Pentru fiecare viaţă care se lasă pe ogoare
Mai vie şi mai plină de soare.

Pentru miei priori

Cânt

Pentru cel dintâi miel,
Care vin cu snopt de glocei,
Când se crapă zorile dintâi,
Să deschidă poarta primăverii
Ca să intre
Sărbătorile 'nvierii.
Şi să plouă,
Să tot plouă:
Numai soare,
Soare!

Cânt

Pentru miei, mieluşei, miei priori,
Ce-şi înmoaie boturile lor
În văpaia zorilor,
Şi răscoală 'n ţipete livezi
Cu avăncări dospite sub răpezi.

Pentru ingerii cuminţi şi bani
Cărora le punem noi cununi
De cujite şi de sânge...

O!

Plângă Dumnezeu,
Soarele şi primăvara plâng...
Şi pe boltă stelele se strâng.

Pentru cântecul dimineţii

Cânt pentru cântecul dimineţii
Când se pornesc cântăreţii
Pădurilor
Să laude aprinderea zorilor,
Când zările, urzite din iţe de borangi,
Răsună de cirio-ciripit, til-ci-ric,
De parcă ar fi o pădure sub soare,
— Pădure de plante sfinte —
Făcute să cânte
De ingerii Domnului,
Ca să descleşteze din braţele somnului
Pământul cu viaţă şi firea lui toată....

Eu cânt pentru imnul cântat pentru gloată,
Şi cânt de dragul instruirii
Care adăugă gând nou pentrucunul gândurilor.

SEMILUNA

INSEMNA

Niciodată nu mi-am atribuit competenţă literară sau istorică, în articolele semnate. Am ridicat condeiul, totdeauna, cu nefericită modestie şi încredinţat că puţinul ce-l dau, contribuie şi el la cunoaşterea trecutului nostru, prea bogat şi frumos în înfăptuiri măreţe, dar prea dispreţuit.

Acestea mi-au fost principiile călăuzitoare...

Eu, studiez teologia şi nu istoria. Totuşi, îndatoririle faţă de şcoală, datorile faţă de ţară şi în deosebi multa înţelegere a profesorilor mei, mi-au îngăduit din vreme în vreme, să şterg câte puţin din colbul aşternut peste trecuta viaţă culturală a Banatului. El departe de mine gândul de a afirma că prin aceste încrustări, am lămurit întregul frământărilor şi aspiraţiilor româneşti din acest colţ de ţară. De altfel, aceasta presupune sărăcuicioasă muncă de generaţii.

Şi nici însemnări răsfirate şi vorbe arogante nu vor clarifica multele controverse întâmpinate la fiecare pas, în fiecare pagină. Cel ce crede că a înţeles cu desăvârşire, apusele vremii, se înşală şi înşală.

Acum, în câteva frânturi de coloane, mă voi strădui să las o zare de opaiţ peste un capitol istoric şi cultural din trecutul Banatului: epoca turcească, pentru care înaintaşii aveau numai cuvinte înlăcrămate de amară bocitoare, ca astăzi, introducerea unei recent apărute Istorie a literaturii bănăţene, să înşiruie: „Dimpotrivă, regimul turcesc (lung regim... n. n.) — a fost o binefacere pentru Români. A fost o binefacere atât din punct de vedere religios, cât şi social.” Aceiaşi prefată, scrisă mai târziu pentru o istorie politică şi nici de cum pentru o istorie literară, continuă cu istoriceşti argumentări: „Turcii, nu numai că tolerau dar şi dădeau drepturi conducătorilor religioşi gr. ort. Astfel, la căderea Timişorii, aflăm pe episcopul Ioanichie, care se întitulează Mitropolit, care având sentimente filo-germane, ar fi mers în taină în lagărul lui Eugeniu de Savoia dându-i informaţii despre starea Turcilor. Tot în 1717, Români din ţinutul Sebeşului şi Lugojului, se plâng la general austriac, contra episcopului Moise, „rămas din timpul Turcilor şi ca abuza de drepturile lui.”

O concluzie relativă, pornită — aci — din ignoranţă. Căci e hazardat şi nici o lăca ştiinţific, întemeiat pe atâta vag, să sublinieze că e „o binefacere atât din punct de vedere religios cât şi social”, un „regim” ce n'a făcut altceva, decât să stoarcă viaga românismului, şi așa, prea sărăcit şi ingenunchiat. Ceiace trebuia să se spună, e ou totul altceva. Căci, istoriceşte, adevărul e altul.

Epoca turcească are covârşitoare însemnătate pentru istoria noastră culturală şi politică, însemnătate la care trebuia să se refere prefata.

În cele ce urmează, mă voi mărgini numai la citate, acestea având scop documentar şi nu polemic.

În împrejurările istorice cunoscute tuturor, Timişoara cade sub stăpânirea turcească la 30 Iulie 1552. Lugojul, Caransebeşul şi Mehadia, aparate vitejeşte de Români, în urma unei învoielii între Ferdinand şi Isabela se încorporează Ardealului, rămânând totuşi tributare sultanului. Această dublă asupra durează până în 14 Septembrie 1658, când trădătorul Acaţiu Barcial — roân de origine — ajungând principe al Transilvaniei, le dăruieşte Sublimei Porţi. Deci, flamura verde, umbreşte întregul întins al plaiurilor bănăţene.

Important, e faptul că: „O parte a nobilimii române emigră îndată după căderea Lugojului şi Caransebeşului şi dieta din Turda la 1659 se îngrijeşte de aşezarea lor apoi la 1670, dieta din Alba

Iulia scuteşte pe nobilii veniţi din acele părţi, trei ani de dare.”¹⁾

Anii 1866 şi 1716, alungă pentru o vreme de la ienicerii din Banat, lăsând în urmă, puternice accente de durere şi în ză, urmări ale asuprirei.

Iată, acum câteva aspecte ale „facerei regimului turcesc”...

Social-religios. Atât istoria cât şi medenia baladelor populare bănăţene vorbesc de cele mai fantastice cruzimi săvârşite de Turci.²⁾

Inmănuşchiam câteva date edificatoare.

În 1589, pe când Poarta trata cu gismund Báthory cedarea cetăţilor potogoj şi Caransebeş „Turcii se aruncă permişia paşei de Timişoara asupra Inmunei Ciura — localitate lângă Lăpăş — dau părjol caselor locuitorilor, pindu-le averea, prind bărbaţii, şi copiii satului, îi iau cu sine şi îi în sclavie”.³⁾ Acelaş Patriciu Drăghă care a făcut din o istorie o epopee reată a cărei reeditare va fi faptă în cel mai scurt timp, dă multă alte scene, mai cutremurătoare, să dire a întregii situaţii.

Câteva rânduri româneşti, scrise riliică pe filele unui Apostol slavon rit în 1696 şi păstrat în stratele Căsebeşului, desluşesc: „Să se scrie s'a spart oraşul Caransebeşul la 1738 în luna Mai 3 şi am venit la Apoi, în altă parte: „Să se scrie apostol eu popa Ion Popescu l-am când s'a spart oraşul de l-am cu mine; şi acum l-am adus la serică la hramul sântului George rul de minuni la anul 1738 cu dimpreună, cari se vor scrie tot pe

Pe palidul unei pagini din nuseris apocrif datorit lui Mihai ni din Ezeris şi păstrat în zeului Eparhial din Caransebeş, cifrat: „La anul 1788 au venit la Ezăris, Săptămbrie 14, fiind Ńă şi Zbăgu Ezărisului au fost rea Văsişiovi cătră Ravna în merii. Chinez au fost Martin preot au fost Popa Ianăş, popa şi Văsişie. Şi turcii n'au fost şi n'au cutezat să ia Zbăgu că n'au vrut să-l lasă; cu vitefia fiind povătuitorii mai cu corajie Văleanu, şi cu el, Ruşalin Văleanu că Bătrănu, Gavrilă Lucaci, Miha şi ceilalţi săteni într'una fiind cii întorcându-să mănios, multe sat au ars, şi oameni care au tate au luat în robie, fiind împă al dollea”.

Protopopul Ioan Tomici — redeşptării noastre naţionale — te în manuscrisul său, încă gravitura ei — a bisericii vechi mul sf. Ion — ieste bătrănu şi stricată şi puşcată de turci din urmă 1788 şi s'au reîncoit 1808...” Aceiaşi biserică, după turii contemporane, a fost valeriei turceşti, urmele acestu ruind până acum. Iar biserica va, după preţioasele cercetări Sever Bocu⁴⁾, a fost moschee în XVI.

Un alt aspect al aceluiaşi tima invazie turcească în „In răsămira această locuitori maţi ca şi la alte ocazii anul 1738, au părăsit oraşul, că

¹⁾ Dr. George Popovici: Istoria lor bănăţeni; Budapesta, 1904, p. 257.

²⁾ Gh. Cătană: Balade populare Braşov, 1916; L. Costin: Balade Craiova, 1940, etc.

³⁾ P. Drăghălnă: Din istoria verin, II, Caransebeş, 1901, p. 40.

⁴⁾ Două secole — XVIII şi XIX toria Lipovei. Conferinţă. Vestul Ardeu 1941.

IN BANAT

ISTORICE

scăpare în locuri neespuse dușmanului înfricoșat. Pe locuitori îi însoțeau păstori credincioși, cari duceau sfintele cărți și sfintele obiecte și mângăiau pe credincioșii nenorociți prin cântările și rugămintele în adevăr datătoare de mângăiere ale sfintei noastre biserici. De astădată locuitori au fugit la Macova lângă Mureș. Pe drum mai vărtos la reîntoarcere au murit foarte mulți — 37 persoane. Se vede că au băntuit vre-o boală lipicioasă, poate-că ciurma... După cum ne spun matriculele, unii au murit în Macova, alții în Bilet, în Recas, în Obreja, în comunele prin care au trecut.⁶⁾ Deci, potop de nenorociri, împovărate de toaia-gul pribegiei...

În Banatul apusean, oștirile lui Alah, rădesc sumedenie de mănăstiri, pe cari, ataganul și cremenea lor, le-a nimicit, oprind brutal un frumos început de cultură. Ceva mai mult: „La Partoș se află o mănăstire din vechime unde se află înormântat mitropolitul Iosif al Timișoarei, mitropolit ce a fost — cu siguranță, afirmă Nicolae Tincu-Velea — român, căci diptichul Ierarhiei sârbești seco-carlovițiene, nu-l amintește, păstrând acesta înainte de dărâmare mănăstirelor prin Turci, între 1551—1627.”⁶⁾

Plot Patriciu Drăgălină, istorisește: „Și locuitorii Banatului se pregătesc de luptă, ca să scuture jugul apăsătoriu al turcilor. Crezând Românii și Sârbii din această provincă, că a bătut oara libertății și pentru ei trimit la Sigismund Athory o deputațiune condusă de Vlădica Teodor ca să ceară ajutoare. Prințele primind solia cu bucurie și trimite resculților un steag, promite a-i da în scutul seu. Vlădica Teodor și Doșian ridică stindardul libertății, în jurul căruia se adună 1500 Români și Sârbi, se asociază Ioan de Lugoș, Petru Moșoiș și așa numitul Iancu ca conducători de cete mai mărunte. Această oaste poate fortărețele Obad și Dobra din părțile Osmanilor, învinse în 2 rânduri pe pașă din Timișoara, cucerit Becichereul și trimise în semn de biruință la Alba Iulia mai multe steaguri dobândite.”⁷⁾ Deci, iată mănăstirile dărâmate, Vlădica Teodor și Doșian ridică stindardul libertății și stau în fruntea oștirilor încreptate împotriva osmanilor. Satele răpitate se țin lanț, drumurile duc plute de pribegi. Bântuie ciurma. Iar bisericile se prefac în cenușă. Icoanele erau aruncate și altarele se transformaseră în grajduri...

Mai poate stărui cineva în afirmația: Turcii nu numai că tolerau dar și dădeau anumite drepturi conducătorilor religioși gr. ort. și astfel sub ei, vechea episcopie a Timișoriei e continuată și Românii aveau un conducător suferesc oficial, ceiace n'aveau în timpurile „fericești” ale regilor unguri?... Și apoi, dacă nu aveau înaintași, de ce acești episcopi continuă?... E cu neputință a înțelege o continuare fără început.

Dacă s'ar cerceta mai conștiincios tratatul nu s'ar săvârși erori atât de școlărești. Nu s'ar risipi cu atâta ușurință, neadevăruri răsturnătoare de istorii.

Turcii, n'au vrut prozeliți. Cuceririle lor, urmăreau ținte politice. Și Banatul era drumul victoriei lor. Când l-au avut întreg l-au exploatat, aceasta rămânându-i singura valoare. Credința poporului nu l-a interesat, după cum nu l-a interesat Ghidiu—Bălan Monografia orașului Caransebeș, Caransebeș, 1909, p. 27, în nota.

⁶⁾ Dr. George Popovici, op citat. p. p. 230-231, 346; același în Unirea Românilor din Transilvania, Caransebeș, 1901, p. 6; N. Tincu-Velea Istoria bisericească politică a Banatului... Sibiu, 1865, p. 185-187.

⁷⁾ P. Drăgălină, op citat, p. 44-45; Ion Toia-Udrea: Marginale la istoria bănățeană, Timișoara, 1940, p. 57-58.

de ION B. MUREȘIANU

terestat nici starea lor socială, decât atunci, când o reclamau imperios, scopurile lor politice. Deci, indiferența față de credință în parte, și față de starea socială a Românilor, acestea au fost marile favoruri ce ne-au fost dăruite de Turci. Pentru că, într'adevăr, stăpânirea iataganului, a avut consecințe favorabile propășirii noastre culturale și sociale. Dar acestea sunt consecințe. Și, ele, sprijinite de o nouă concepție a noilor asupritori, le-au îngăduit manifestările.

Aceste înmănușări, nici n'au prezentat de a se intitula altfel. Urmăresc numai rectificarea unor greșite afirmații, făcute acolo, unde adevărul trebuia respectat și încerc o fugară schițare a realităților istorice, pentru clarificare, pentru justificare. Necesitatea acestora, am subliniat-o în articolul înaintaș.

Citatele pe cari — din motive expuse — voi continua să le folosesc abuziv, evidențiază de la sine marea însemnătate pe care a avut-o epoca turcească, în viața istorică, culturală și socială a Banatului.

Istoric. Pașalâcul Timișoarei, n'a dat Românilor bănățeni o viață mai lipsită de griji, n'a dat o viață mai ușoară de cum o avusesse. Turcii „și-au ridicat pe străvechile teritorii de așezare daco-română moschee și geamii, au creat noi cetăți de apărare și au ridicat pe cele vechi din ruine, pentru nevoile individuale și ale stăpânirii, au pus mari biruri pe locuitori, iar teritoriul mărit l-au împărțit între ienicerii și spahii sultanului, după meritele și vitejia fiecăruia. Greutățile îndurate de populația românească din Banat erau nespuse de mari: contribuții în bani, prestații în natură, apoi munca pe care erau dator să o săvârșească pe moșia spahului. Și peste aceste necazuri se adăuga vecinicia nesigurantă a zilei de mâine, de oarece între imperiu și creștini, putea să izbucnească oricând un nou război, cu teatrul luptelor chiar în Banat, fiindcă această provincie forma chela pătrunderii spre Ungaria și mai departe spre Viena, a cărei cucerire de mult o visau Sultanii Stambulului. În aceste zile de necontenite lupte și hărțuiri era așa de nesigură viața bietilor locuitori din marele șes banatic încât mulți își căutau refugiul departe spre dealurile și munții Ardealului...” Apoi, continuă: „Călătorul notează faptul foarte important, că afară de militari și funcționari turci, se mai aflau în cetate — cetatea Timișoriei — 36 mil de creștini, cari sunt supuși la un nesfârșit șir de biruri și dări, contribuții în natură și alimentarea armatei, așa că aproape toată întreținerea armatei și a funcționarilor, cădea în sarcina bietilor creștini.”

D. Ion Dimitrie Suciu, a mai uitat ceva, când și-a semnat afirmațiile: desființarea districtelor valahe. Va fi fiind oare și aceasta, o binefacere...?

„Tratatul ce-l încheie Acațiu Barosay, cel din urmă ban caransebeș-lugojan, cu Turcii, formează fără îndoială un moment epocal în viața districtelor bănățene. Ajunse ele prada inamicilor creștinătății, marea autonomie districtuală a Românilor bănățeni apune pe vecie.” Ar fi o nedreptate, să trecem peste șirile atât de frumoase și lămuritoare: „Cercetând cauzele, care au pricinuit căderea, trebuie întâi, să constatăm, că schimbarea sistemului de apărare, întemeiat pe cete de mercenari, care își vărsau sângele nu pentru binele popoarelor, ci pentru interesele omului care plătea — a zguduit din temelie vechia organizație militară a Românilor (Continuare în pag. 8).

¹⁾ Egumenul Serafim: „Un călător turc prin Banat în veacul al XVII-lea în revista „Banatul”, an, III, no. 1, Timișoara, 1928. Același călător — Elvia Celebi — vorbește despre o populație exclusiv românească, în Banat.

Teodor Murășanu

Al cui e Ardealul?..

Al cui e Ardealul?...

...Intreabă pădurile, șesul și dealul,
Intreabă câmpia, cântările, florile,
Intreabă amurgul, tăcerea și zorile,
Intreabă Carpații cu vârful de brazi
Ori roata dela Bălgărăd!...

Intreabă Abrudul,
Blajul, Aiudul,
Cenușa din vatră
Și munții de piatră.

Intreabă lumina, aerul, soarele,
Furtunile, doinele, fecioarele...
Intreabă văzduhul, ploile, norii,
Copiii din leagăn, moșnegii, feciorii!...

Intreabă pe mama, pe tat, pe moșu
Ori pe Palaghia Roșu!

...Intreabă pădurea, câmpia și dealul
Al cui e Ardealul?...

DESCÂNTEC DAC

Inima, ție, pământ înflorit
Pe Someș în sus, pe Mureș în jos!...
Că 'n tine părinții-mi sau frământat,
Au răs, au iubit și s'au închinat
Domnului Nostru Isus Hristos.

Dragoste, ție, pădure de brazi
Tămăie aprinsă 'n cădelniță de aur,
Biserică verde, nepieritor răsad!...
Că tu 'n zile rele ne-ai mângăiat părinți,
I-ai întărit și le-ai schimbat în laur
Pe frunțile aspre cununa suferinții.

Vouă, sufletul, noduroșilor munți,
Cu bărbi de mesteacăn, cu diademă pe frunți,
Că voi cu 'nfricoșata stăruie tăcere
Ne-ați insuflat suprapământeană plăcere,
Din turnuri și poduri de curcubeu
Să ne facem părelnice schele
Spre focul din lumea eternelor stele!...

Laudă, vouă, melodioase vânturi,
Gigantice harfe 'n bulboană de cânturi,
Că voi cu prea frumoasele voastre olne
Sub largă și nemărginită boltă,
Prin veacuri ne-ați fost drept pildă involtă
Să ne strivim inima 'n doine.

Iar ție, mentanie, premărite soare,
Văpaie nestânsă, minune uluitoare,
Că tu ne 'ncălzești, ne luminezi, ne areți
Dedesubt pământ negru, deasupra cer senin,
Ne-spranzi cu fioruri, ne 'ndemni și ne 'nveți
Să cântăm, să trăim, să hotim îndrăzneți
Și 'n urmă tot așa să ne stingem... Amin!

ROMÂNII

Câmpia despoiată de comori până la piele
Mai jumegă, înăbușite ruguri...
Un vânt țesut cu țepi de fulgi și ploaie
A răsucit din vârf pe drum răchitele
Și boii se căznesc supuși în juguri...

Deții mari și blânzi sunt biciuiți de zloată,
Ce'lniși însă alături vin stăpâniți.

...Cu fețele aspre, tot unul și unul,
Coarța și-a făcut din palma lor gorunul,
Tunetele, din brațele lor piatră,
'n glasul lor vânturile și-au scris urmele,
'n țestem, plâns, lumină, răs: Români!...

Dar nu-l în lume glas mai bun ca vorba
Cu care el își mână turmele
Și boii, arătându-le blând urmele
De codoriștea ori cu domul mîinii!...

SEMILUNA ÎN BANAT

sate, dar mai ales orașe, nu se împărțeau spahiilor, ci se administrau de-a dreptul prin administratorii sultanului, în favoarea erarului. Aceste erau mai puțin espuse șicanelor, ca cele dăruite spahiilor.³⁾

Ar fi numai puține fărâmi rupte din întregul vieții bănățene, cernută în această epocă, nu prea binefăcătoare, după cum deslușesc documentele. Dar acest rău, prin el, a croit drum nou rededeptării naționale și culturale, învederate abia după alungarea Turcilor din Banat.

Pentru a fi credincios hotărârii luate, îmi iau permisiunea de a reproduce și câteva lungi aliniate din citatul volum al dlui Ion Stoia Udrea.⁴⁾ În afară de o rară perspicacitate și de o frumoasă caracterizare, acestea sintetizează întreaga epocă, sub toate aspectele ei. Îmi îngădui a le folosi drept concluzie reciprocă și drept concluzie a celor înșiruite încredințat că îndeosebi ultima, e mai mult decât trebuincioasă.

„Odată cu transformarea Banatului în pasalic turcesc, se curmă toate privilegiile de clasă. Nu mai există nici nobil, nici iobag. Toți sunt pe aceeași treaptă, supuși credincioși ai sultanului, „raiale”. Pământul este al Sultanului, pe care îl dăruiește cui vrea el.⁵⁾ Pentru nobilime desigur că acest lucru înseamnă un cataclism, dar nici pe departe nu are aceeași însemnătate pentru iobag. El schimbă doar stăpânul și rămâne de văzut dacă cel nou este mai nesuportabil decât cel vechi.

„Turcii nici la ei acasă nu au o ierarhie riguroasă a stărilor sociale, nu au clase sociale ermetic izolate și diferențiate. Singurul reprezentant al lui Mohamed este Sultanul, de aci încolo, toți sunt egali în fața lui Alah... și nici un fel de drept ereditar nu poate da nimănui privilegiu în plus. Și aceasta, într-o vreme când în cele mai multe state creștine ale Europei, dreptul iobagului creștin de a se muta dela un stăpân la altul, era foarte iluzoriu... Stăpânirea musulmană nu a avut acel rol cataclismic pentru popoarele supuse, pe care ne-au obișnuit să-l credem, sub influența vâicărilorilor — justificate numai din punctul lor de vedere, — al istoriografilor streini. Ea a însemnat nu atât o încercare a vitalității neamurilor, cât mai îndată un examen de rezistență a stărilor sociale din țările cucerite.

„Aici în Banat dispărea doar starea suprapusă — stăpânirea turcă — și în locul ei apărea stăpânirea românească, iar cea românească, legată indisolubil de pământul acesta, moare eroic, într-o măreață procesiune funebă, începând de la învolburarea acelei aprigi aventuri dela 1594 — în timp ce starea de jos, țărâșimea, ese din cucerirea musulmană cu poziții incontestabile întărite... ea, marea masă a plugarilor legați de pământ, rămân pe loc și de data aceasta, cei de atâtea ori încă în istoria acestei provincii. Situația ei nu poate să devină mult mai rea ca până atunci...”

După prima parte a stăpânirii otomane, caracterizată prin frământări și nesiguranță, urmează o așa zisă perioadă de consolidare. Birurile, nu par a depăși cu prea mult birurile vechii stăpâniri, exceptând privilegiatele districtele valahe. Se ajunge la răscumpărarea multelora, printr-o sumă globală, dată spahiului și pașalei, în sensul impozitelor de azi, mici ușurări cerute de

³⁾ Gidiu-Bălan: Monografia orașului Caransebeș, Caransebeș, 1909, p. 255, 262-264; Traian Birăescu: Banatul sub Turci, în revista Vrerea, an III, nr. 1, 3-4, 4-8. Extras în volum sub sub același titlu. Timișoara, 1934. E un studiu temeinic, cu caracter exclusiv administrativ economic.

⁴⁾ op. citat., p. 10-12, 88-91.

⁵⁾ Nota noastră. Marele vizir Ibrahim, spune soliei trimisă de Zapolya: „După legea turcească, este al Sultanului tot pământul acela unde a călcat potcoava calului său și unde Sultanul și-a pus capul spre odihnă” (Salamon Ferencz: A török hódítás. Magyarország, ed. II, Budapeșt, p. 87.

situații create tot de ei: răirea populației și lipsa brațelor de muncă.

Își serveau tot interesele lor...

„În jumătatea a doua a secolului XVII-lea turcii încep să-și dea seama din ce în ce mai mult de importanța ținutului închepturat de cele trei ape: Mureș, Tisa și Dunăre. Provincia aceasta este cheia Europei. Acesta i-a fost darul și blestemul ei de veacuri. El la întretăirea celor două mari drumuri, cari leagă Viena de Bagdad și Roma de Urali. Pe aceste două drumuri s'au scurs veacuri de-arândul bogățiile a două continente. Dar și armatele a două continente. Spre sfârșitul secolului al XVII-lea turcii știu că dacă mențin această provincie, au drumul deschis spre inima Europei. Dacă o pierd, nici aici în Balcani nu se vor putea menține. Încearcă deci să se consolideze aci și pentru consolidare au neapărat nevoie de o populație legată de pământ și în bună stare. Printr'o iradeie imperială proprietățile țărănești din Banat sunt investite cu dreptul de moștenire și vânzare-cumpărare.⁶⁾ Prin aceasta, proprietățile țărănești ale acestor raiale au fost puse aproape pe picior de egalitate cu acelea ale țăranilor liberi musulmani. Și în același timp s'a constituit și o admirabilă momeală pentru populația din ținuturile vecine, care nu au întârziat să se refugieze în grupuri mari pe pământ turcesc, în Banat.”

De o neasemuit de mare însemnătate pentru viitorul culturii bănățene, e faptul că „odată cu dispariția întregii stări nobilitate, pierind nobilimea românească, nu a însemnat un rău ireparabil pentru existența noastră etnică. Să nu uităm că aspirațiile nobilimii românești au fost acele ale clasei nobilitare totalitare, și nu ale ființei etnice ale neamului românesc. Căci viața socială a acelor vremi s'a construit din valori de clasă, nu etnice.

„Eliberată de balastul unei nobilimii crescute din trupul ei, dar ne mai făcând parte integrantă din ființa ei, țărâșimea românească din Banat a rămas să construiască ea singură viața etnică a neamului românesc peste veacurile noi ale acestei provincii. Și ei i-a revenit și greua sarcină de a fi generatrice și purtătoare a culturii naționale în acest colț al românismului. Și ceiace constituie un fapt de capitală importanță, este că după această primă răspântie a civilizației românești, din Banat, petrecută pe la sfârșitul veacului al XVII-lea și începutul celui următor, cultura ce se formează nu mai este apanajul unei clase privilegiate, ci ea aparține întregii mase etnice românești din această provincie. Ea devine în înțelesul strict al cuvântului o cultură națională regională.”

Iar d. Grigore Ion,⁷⁾ întrecește: „Din 1500, dela intrarea Turcilor în regiunea noastră, până la 1716, când se retrag, apele istovite, noi am fost în adevăr, inexistenți ca neam, am dus o viață mai mult de plantă, alături sau în afară de istorie; ne trezim abia în preajma lui 1700 când apare Eugen de Savoya și scapă Europa de năvălitorii Asiei și ca prin minune, la cea dintâi ușurare a respirației noastre etnice, naționale, apar deja și primele ecouri ale trezirii, primele instrumente ale afirmării: Mihai Roșu, Paul Iorgovici, Tichindeal și apoi Murgu. Eram în dimineața rededeptării unui neam...”

Așa trebuie privită stăpânirea turcească în Banat...

Sunt, acestea, numai câteva elemente pentru un studiu ce se cere scris. Și cât mai grabnic. Acei puțini doritori de a adânci această problemă, atât de importantă pentru trecuta trăire a Banatului, pot găsi în notele subliniare, o parte din bibliografie, iar în citate o oglindire a realităților istorice.

ION B. MUREȘIANU

⁶⁾ Nota noastră. Această reformă a fost introdusă în 1695.

⁷⁾ Eftimiu Murgu, I, în „Vestul”, Timișoara, no. din 20 Aprilie 1941.

Banca Timișoarei și Societate Comercială pe Acțiuni din Timișoara.

CONVOCACARE

Domnii acționari ai Băncii Timișoara Societății Comerciale pe Acțiuni din Timișoara, în urma încheierii, No. Fi. 197/8 a Tribunalului Timiș-Torontal, sunt convocați la o nouă adunare generală ordinată care va avea loc în ziua de 11 Iunie 1941 ora 12 a. m. la sediul Băncii din Timișoara.

Ordinea de zi:

- Raportul Consiliului de Administrație asupra gestiunii anului 1940.
- Raportul Comitetului de Censori.
- Aprobarea bilanțului și contului de profit și pierdere.
- Descărcarea Consiliului de Administrație și Comitetului de Censori de gestiunea exercițiului 1940.
- Stabilirea retribuțiilor membrilor din Consiliul de Administrație și Comitetul de Censori.
- Alegerea membrilor din Consiliul de Administrație.
- Alegerea membrilor Comitetului de Censori.

Domnii acționari, cari doresc a lua parte la adunarea generală sunt rugați a depune acțiunile lor cu cel puțin 5 zile înainte de începerea adunării generale la casieria societății din Timișoara sau București sau la casieria sucursalelor.

În cazul, când la adunarea generală din 11 Iunie 1941 nu se vor prezenta acționarii în număr suficient, în virtutea art. 216 Codul Comercial Regele Carol al II-lea, se va convoca fără altă înștiințare, a doua adunare generală cu aceeași ordine de zi în ziua de 12 Iunie 1941 ora 12 a. m. în același loc, când se va putea lua hotărâri fără a considera la numărul acționarilor prezenți.

Pentru aceasta a doua adunare generală sunt valabile acțiunile depuse până la 5 Iunie 1941 și se mai pot depune altele până la data de 6 Iunie 1941 ora 12 la același loc.

Timișoara, la 17 Mai 1940.

Consiliul de Administrație

Corpul Portăreilor Tribunalului Timiș-Torontal, din Timișoara.

Dos. 2435/1938.

PUBLICAȚIUNE DE LICITAȚIE No. 127

Se aduce la cunoștință publică că, în executarea deciziei Nr. 820/1935 Judecătoria Timișoara și Nr. G. 4244/1938 Jud. Timișoara și a procesului Verbal de sechestrare, — pentru încasarea sumei de 442.820 exp. acc. interese dela 27 Februarie 1938, 3669 lei. sepe deja stabilite, — în fața următorului Ureche Gheorghe rep. de 1 vacă roșie, 1 iapă, cu mână evaluată 8500 lei, se vor vinde prin licitație publică în ziua de 19 Mai 1941 orele 16 p. m. la locul la casa urmăritului în comuna Teșeș No. 157. Sunt invitați toți doritorii să participe.

Portărel: Indescafrat

LA CINEMA THALIA

VIVIANE ROMANCE
LOUIS JOUVET
JANY HOLT-DALIC
GINA MANES
Casa Malta

Un exemplu

In ultimul timp — și cu deosebire din a doua jumătate a anului trecut — conducerea satului a fost mereu preocupată de probleme în legătură cu îmbunătățirea soartei muncitorilor de toate categoriile. S'au dat mereu îndrumări și dispoziții pentru augmentarea salariilor, spre a fi puse în concordanță cu prețurile urcate ale alimentelor, îmbrăcămintei și chirilor. Paralel cu aceste măsuri, întreprinderile au fost obligate să înființeze magazine de aprovizionare și cantine populare, pentru a nu se face în felul acesta să se facă o cămășă mai mare usurare clasei muncitorești, în vremurile excepționale de azi.

Măsurile luate în direcția aceasta au fost din cale afară de binevenite. Spre lauda întreprinderilor fie spus, nici ele nu s'au dat în lături dela nici un fel de sacrificii, unele mergând până la atacarea fondurilor de rezervă, care le-au adunat în anii de prosperitate din trecut. Mai nou, una dintre cele mai mari fabrici textile din Banat, „Industria Lânei” din Timișoara, cu prielul adunării generale din acest an, a cotărit ca, din beneficiul realizat, 3 și jumătate milioane lei să fie destinați fondului pentru construcția de locuințe pe seama muncitorilor. Prin hotărârea aceasta, fabrica „Industria Lânei”, a cărei conducere este azi complet în mâni românești, dovedește că înțelege noul ritm al vieții de stat, care cere ca în compartimentul economic lumea să fie și ea partasă la beneficiile producției.

Meritul acestei întreprinderi este cu

atât mai mare, cu cât — la Timișoara cel puțin — problema construirii de locuințe pentru muncitori s'a pus până acuma numai pe plan doctrinar, ca un dezerat just al muncitorului care este nevoit să-și macine sănătatea în locuințe insalubre, dar nimeni n'a schițat gestul care să concretizeze acest dezerat, punând la dispoziție suma care să-i înlesnească muncitorului dobândirea unui cămin salubru și plăcut.

Evident că fondul de 3 milioane și jumătate lei, pe care-l varsă „Industria Lânei” din beneficiul ei, nu soluționează în întregime problema locuințelor muncitorești. Necesitățile la Timișoara sunt mult mai mari în direcția aceasta, dar „Industria Lânei” are meritul de a fi deschis un drum și de a fi arătat că schimbarea de persoane la conducere nu este o simplă schimbare de suprafață, ci o schimbare de mentalitate, o prefacere fundamentală, care merge paralel cu străduințele oficialității în măsurile ce se iau pentru protejarea muncii. Gestul noului conducător ai acestei mari întreprinderi din Banat este cu atât mai plin de înțelegere și de semnificație, cu cât se produce într'o epocă de sărăcie și de frământări, când capitalul are îndatoriri care denădălesc preocupările de pură contabilitate, între captoarele investiție și beneficiu.

Este un exemplu care se dă. Și — așa a fost dat acest exemplu — el cuprinde și invitația de a fi urmat de alții mai mulți.

G. L.

S P O R T

Programul de azi

Campionatele studentești

Arena Politehnica va găzdui azi la orele 10 un concurs athletic rezervat studenților dela Politehnică, Agronomie și Facultățile, Universității din Cluj, refugiate la Timișoara.

Campionatul studenteșc va fi un indiciu din care putem deduce în ce măsură înțeleg studenții noștri să coordoneze educația lor profesională cu cea fizică.

Inscrierile sunt numeroase iar calitatea unora dintre atleții concurenți asigură reușita campionatelor, cari sunt dotate cu cupa challenge oferită de D. Decan al facultății de agronomie dr. Safta, și premii oferite de S. S. Politehnica prin D. prof. Ghermănescu.

Programul cuprinde toate probele obișnuite.

CAMT—POLITEHNICA ȘI ELECTRICA—SSMR

In Divizia B) Timișoara va fi teatrul a două întâlniri semnificative.

Una între studenții dela Politehnică și atleții muncitori, iar alta între echipa Intraprinderilor Electromecanice și muncitorii

din Reșița.

Prima contează drept o luptă disperată pentru evitarea retrogradării, lucru care formează un interes mai ales pentru Politehnica cu a cărui prestigiu nu ar cadra o retrogradare.

Studenții au dat o atenție deosebită acestei partide și s'au pregătit intens.

CAMT-ul la rândul-i, cu toate că are în perspectivă o nouă fuziune, de data aceasta cu Chinezul va căuta să-și revindică situația. Sferăm că matchul nu va degenera.

Partida are loc pe Arena Banatul cu începerea dela ora 11.

Un match mai interesant va fi însă acela pe care îl dispută Electrica cu SSMR pe Arena Electrica la orele 11.

Muncitorii din Reșița au contat până mai ieri drept pretendenți la titlul de șef al seriei, iar Electrica poate revendice serioase pretenții de a termina în regiunea de elită a clasamentului.

Ambele echipe joacă un fotbal de calitate bună astfel că publicul va avea ocazie să vadă un match de factură satisfăcătoare.

Ripensia—F. C. Ploiești

In fine vom avea ocazie să vedem din nou un match de Divizia A.

Chiar dacă la prima vedere se pare că întâlnirea dintre adversarii de Duminecă nu cuplează forțe egale, totuși matchul dintre Ripensia și Ploiești va fi interesant.

Ripensia va alinia formația în care dirijorul atacului va fi din nou Covaci, care a trecut cu bine boala, care l-a împiedecat de a juca. Prin el atacul Ripensist va avea din nou acea putere de pătrundere care provoacă panică în rândurile adversarului.

Timișoreni sunt azi în formă promiță-

oare, cu posibilitățile cari vor permite peste câteva săptămâni o eventuală victorie la București asupra Venusului, partida de azi fiind mai mult o piatră de incercare.

Ploieștenii fac parte dintr'o echipă plină de mistere: au rezultate și bune și slabe, dar mai au și o ambiție specială față de Ripensia și ar vrea să repete cel puțin rezultatul din toamnă (2:2) căna Timișoreni în formă prea puțin satisfăcătoare au reușit un draw la Ploiești.

Ripensia? O vom vedea azi la orele 17 pe Arena Electrica.

„Primăvara Banatului”

Revista școlilor Secundare din Lugoj

Citesc în articolul de fond al d-lui Dr. E. Peteanu, directorul revistei următoarele cuvinte:

„Școala românească actuală trebuie să crească în strânsă colaborare cu familia, biserica și cu societatea conștiință, o tinerime dinamică de sentimentul activ și secund al dragostei de neam și țară, al dragostei de țară și țară”. Asemenea cuvinte am ști; eu — tu — noi — voi — toți, cu mâinile de mii. Asemenea cuvinte se rostesc de când e lumea, de când există o pedagogie sistematizată, decând există o concepție despre perfectibilitatea posibilă a naturii omenești. Asemenea cuvinte s'au rostit și s'au scris la noi, încăt dacă ar fi cu puțință să le strănuim, material, la un loc, ai putea să umblăm mările și oceanele cu ele. Și totuși, tinerime, așa cum „dorește inima fierărui om de bine nu s'a creat și nu se poate crea încă. Problema, deci, rămâne deschisă și ea cere soluții; adică — în primul rând — răspunsuri.

Idealul pedagogic nu poate fi atins, încăt dacă toți educatorii, să o spunem cu mândrie și recunoștință, ar fi tot atât de sinceri, și devotați cauzei obile a tineretului național, așa precum este d. Arul Peteanu, directorul lioului „C. Brediceanu” din Lugoj. Viața acestui om, acestui strălucit intelectual bănățean, este răspunsul însuș ce trebuie dat în fața problemei de educație și de formare a tineretului. Viața acestui mare pedagog român este desul de măreață, pentru a fi o pildă de rmat de acela, ce — din băncile școlii — din primii pași ai adolescenței — o aște, o cunoaște și o admiră. Ne eucăm numai prin pilde — ceta este, cred eu, noul adevăr, ce nu sportă contradicții, principiul dogmatic al pedagogiei Universale și eterne. reștem, asemnându-ne pedagogului, tatorului nostru, așa cum ne perfecționăm în religie mereu din pilde, înă la pilda cea mare a lui Isus Hristos.

Dr. A. Peteanu este pilda cea neîntredă pentru toate generațiile, care au ecut sub părăntășca lui grijă și mun-

că. Om, care nu cunoaște odihna. Imimă — care nu știe ce e răutatea. Sulfet — care înalță și cucerește. Frate — care stă alături întotdeauna de tine în nevoi și necazuri, intelectual — care gândește gândurile cele mai curate pentru Patrie, Rege, Neam. Român — care nu a cunoscut altă bucurie, decât bucuria de a fi servit pe român și țară fără friodă, fără interes, fără vanitate. Român — care din viața sa românească a făcut o carte de imnuri, de glorie, de înțelepciune, de mândrie pentru toată suflarea românească. Numai el, numai un astfel de om, astfel de român, poate fi pedagog, educator, creator de caractere, de materii, de români, de români ideali. Și, deci, numai un astfel de educator poate vorbi de educație, pentru că numai el îi rezolvă dezeratul ultim și măref prin propria sa pildă, prin propria sa viață. Și, atunci, cuvintele lui nu sună fals și zadarnic, ci produc satisfacția sufletului, a sufletului nostru obosit și exasperat de vorbe, de vorbe, de vorbe umflute și deșerte.

Revista din Lugoj „Primăvara Banatului” își capătă prestigiul din însăș conducerea ei. Este revista, ce trebuie să fie Cartea de lectură în fiecare familie românească. Fiindcă, nu găsești în ea numai producția plină de soare, de soare primăvărată al unei generații de elevi, ci și râvna unui mare român de a crea suflete noi, „dinamizate de sentimentul activ și secund al dragostei de neam și țară”, așa cum este sufletul educatorului bănățean, pilda frumoasă de românism neîntrecut, al d-lui A. E. Peteanu.

I. GH.

AVIZI

Rugăm abonații ziarului nostru să achite restanța în curs de 8 (opt) zile. Cel cari nu achită, nu vor primi ziarul.

Deasemenea abonaților noul, cari nu vor achita în curs de 8 (opt) zile abonamentul, li se va sista trimiterea ziarului.

Abonamentul se achită pe cel puțin 2 luni.

Pentru o mai rodnică activitate sanitară la sate

Importante hotăriri ale dlui general Antonescu

D. general Ion Antonescu, Conducătorul Statului, examinând o serie de probleme sanitare de actualitate, expuse de d. prof. dr. P. Tomescu, ministrul sănătății și ocrotirilor sociale, a luat următoarea hotărîre:

Pentru a se oferi medicilor cari activează în mediul rural, condiții de viață mai bune și posibilități de activitate rodnică, se vor construi în toate circumscripțiile sanitare din regiunile sărace ale țării, dispensarii cu locuință pentru medici.

In cursul acestei veri se vor clădi 50 de dispensarii și locuințe.

Această hotărîre pe lângă sporirea salariilor acordată cu începere din luna Mai, va face ca medicii să găsească în satele noastre servicii care să le ofere nu numai satisfacția unei frumoase activități profesionale, dar și ocaziunea unei munci bine remunerate.

Acțiunea sanitară în mendiul rural va fi intensificată în cursul lunilor Iunie-Septembrie prin dispensariile, unde boalele sociale au o mai mare extensiune.

COMBATAREA SIFILISULUI

In toate spitalele și dispensariile Statului și ale instituțiilor publice, puse sub controlul Statului, se va face tratamentul sifilisului, în mod gratuit pentru toți bolnavii cu mijloace materiale reduse.

Funcționari publici cari au salarii sub 10.000 lei lunar vor avea dreptul la gratuitatea tratamentului. Ministerul

sănătății va aproviziona gratuit toate instituțiile publice cu medicamentele necesare și în mod special cu Neosalvarsan.

Cererile se vor adresa cât mai urgent, direct d-lui ministru al sănătății.

In toate laboratoarele Statului se va face pentru persoanele cu mijloace reduse analiza sângelui pentru cercetarea sifilisului în mod gratuit, chiar numai la cererea bolnavului.

Pentru o mai bună și sistematică îngrijire a sănătății tuturor militarilor de rezervă, se va adăuga la carnetul soldatului o fișă sanitară în care medicul corpului va țrece constatările și recomandările sale.

INZESTRAREA INSTITUȚIILOR SANITARE CU MATERIALE, APARATE ȘI INSTRUMENTE MEDICALE

Toate instituțiile sanitare dela clinicile și laboratoarele unversitare până la cele mai modeste dispensarii rurale, vor fi inzestrate cu materialele, aparatele și instrumentele medicale de cari au nevoie pentru o funcționare normală.

In prezent se lucrează la ministerul sănătății la întocmirea listelor de materiale ce vor fi aduse din Germania. Până la venirea noulor comenzi, inventarul instituțiilor sanitare ale Statului va fi complet și reînnoit din depozitele ministerului.

Cererile se vor adresa direct dlui ministru al Sănătății.

PAGINA CINEMATOGRAFICĂ

Artistul KARL RADDATZ, eroul a numeroase filme de mare succes.

Victor de Kowa...

„numai regisor“

Prea puțin din publicul cinematografic dar chiar și mulți din breasla proprie zisă a industriei cinematografice, încă nu știu care este însemnătatea unui regisor de film.

Astfel fiind, acum câteva zile, i se întâmplă lui Victor de Kowa, care e cunoscut în primul rând ca actor și nu ca regisor, următoarele:

Se turnează în studioul mare la Johannisthal tocmai unele scene din filmul — Tobis „Casanova se însoară“. Intră un pompier care face parte din echipa de control și îl vede pe de Kowa stând liniștit pe un scaun într'un colț, ascuns al studioului și urmărind cu interes jocul celor din lumina reflectoarelor. Pompierul care era obișnuit să-l vadă pe de Kowa numai ca actor în plină activitate, se apropie și îl întreabă foarte mirat: „Cum D-le de Kowa D-ta nu joci în scena aceasta? Parcă cetisem și numele D-tale în legătură cu filmul acesta“.

„Ah nu“, explică de Kowa, „de data asta eu conduc regia“.

„Așa, numai regia! M'am și mirat când te-am văzut stând fără nici o treabă“, răspunde decepționat pompierul nostru.

Și Victor de Kowa îi zice fără nici o supărare: „Da dragă... numai regia! La urma urmei de ce să nu mă odihnesc și eu puțin!“

Filmul „Casanova se însoară“ (Casanova heiratet) sub regia lui Victor de Kowa ne prezintă în rolurile principale pe Fita Benkhoff, Ursula Herking, Karl Schönböck, Günther Lüders și alții...

Ultimul road

„Ultimul road“, e un film mare, un film din acelea cu care cinematografia germană se mândrește.

Acțiunea se deapănă pătimaș, într'un cadru de camaraderie unde se trăiește și se munceste din zori și până'n noapte, pentru un singur ideal: gloria ringului.

Ni se arată culisele marilor matchuri de box, cu toate greutățile rivalilor și cu spiritul aventurier al unor celebrități sportive. Un film demn de Attila Hörbiger, un film pasionant, ominat de un match adevărat care-și asigură contribuția cunoscutului german Heinz Seidler. Frumoasa Camilla Horn apare aci sub trăsăturile unei dansatoare iubită de cei doi bărbați.

Mai picantă că oricând, frumoasa vedetă blondă, înscrie unul din reușitele succese din carieră.

O surpriză pentru szeptatori este apariția cunoscutei dansatoare Maria Sazarina, care-și face în acest film debutul pe ecran.

Distribuția mai cuprinde o serie de nume cunoscute printre care amintim pe ingena Charlotte Daudert, interpreta dragășelului Dolly. Regia este girată de cunoscutul producător Werner-Klingler.

CAMILLA HORN

„Căpșătoarea vedetă blondă a filmului german — vedeta zguduitoarei realități „Ultimul sărut“.

Din săptămână în săptămână

În studiourile Tobis-Johannisthal s'a început turnarea filmului „Der Weg zu Isabella“ (Drumul spre Isabella) cu Ewald Balsler, Hilde Krahl, Maria Koppenhöfer, Herbert Hubner, Aribert Wascher, Rudolf Fernau, Wolf von Benneckendorff, Annemarie Holtz și Rold Weih în rolurile principale. Regia o are Erich Engel. Camera: Bruno Mondl. Scenariul a fost scris de Frank Thiess și Geza von Cziffra.

Zilele acestea a avut loc premiera filmului „Ein ganzer Kerl“ (Un bărbat înalt). Albert Matterstock, Haidemarie Hatheyer, Flockina von Platen, Paul Henckels, Albert Florath, Paul Bildt, Firda Richard și Walter Jansen joacă sub regia lui Fritz Peter Buch, în rolurile prime. Direcția muzicală, Werner Bochmann.

La Johannisthal se filmează actualmente ultimele scene din filmul „Wir tanzen um die Welt“ (Dansăm în jurul lumii), cu Lucie Höflich, Herbert Hubner, Harald Paulsen, Karl Raddatz, Charlotte Thielle, Irene von Meyendorff, Carola Hohn, Ruth Eweler, Charlott Daudert, Edith Oss, Edith Meinhardt, Hilla Hofer, Kate Kahl, Rold Möbius și Eric Ode. Regia Karl Anton.

Scenariul a fost scris de Willy Kollo și Felix von Eckard, iar muzica de Willy Kollo. Hanns Gerard a aranjat baletul.

Sub regia lui Leopold Hainisch s'a termi-

nat turnarea marelui film „Die lustigen Felle“ (Femeile vesele). Otto Molden clădit decorurile. Relevăm dintre accesorii admirabila clădire care înfățișează opera regală din Berlin așa cum era în 1849. Din distribuție remarcăm pe Niels Nielsen, Paul Hörbiger, Aribert Wascher, Gusti Wolff, Lizzi Holzschuh, Wolf von Benneckendorff, Gustav Waldau și Bruno Hubner. Recția muzicală a avut-o Alois Melichar.

Casa de filme Tobis are intenția să realizeze în curând un film monument: „Bitter Nordsee“. Interpreții rolurilor principale în acest mare film închinat marinei de război nu s'au fixat încă.

H. A. SCHLETTOW

rigurosul interpret al filmului: „Die Felle“.

Mozart în film

Leopold Hainisch, regisor cu renume mondial în ceea ce privește înscenări de opere la Radio, regizează pentru prima oară un film din noua producție — Tobis. Manuscrisul filmului e compus după romanul lui Möricke „Călătoria lui Mozart la Paga“ (Mozarts Reise nach Prag) de scriitorul Rudolf Lauckner.

„Armonia unui film constă cum spune regisorul Hainisch, „din cinci puncte: peisajul, muzica, interpreții, costumurile și arhitectura“. Peisajul este deci pentru Hainisch primul lucru și cadrul cel mai adevărat pentru a reda ideea sau tema unui film așa cum o cere acțiunea și împrejurările.

Peisajul lui Mozart este cel din su-

dul Germaniei: păduri întinse rupte de câmpii... Simțul lui clar al armonia naturii și pentru frumusețea lucrurilor ce-l înconjoară au izvor ca și fluviul melodiilor sale eterne.

S'a spus și s'a scris deseori că muzica lui Mozart nu este nordică este în mare măsură influențată de concepție sud-occidentală. Într-un fel firea lui prematură și ușurința caracteristică din muzica lui nu sunt tipic nordice. Și totuși arta pe care a creat-o el este pur și simplu germană. Operele lui Mozart sunt pline de simplitate și de peisajul în care trăit el vieța lui prea scurtă.

HANSI KNOTECK și PAUL KLINGER eroii delicate realizări: „Frumoasa d-șoară Schragg“.

INFORMATIUNI

CALENDAR

DUMINICĂ, 18 MAI

Prohod: Dumineca Samarinenicii.
Sf. Rogate Sf. Venanțiu.
Sf. de serviciu:

I: Salvador, Bul. Reg. Ferdinand 3;
II: Jahner, Str. Ștefan cel Mare 3;
III: Maria, Bul. Carol 4; Circ. IV: Piața Gen. Dragalina 4; Fratella: 4; Mehala: I. Chioreanu; Freidorf: Freidorf, acestea trei au serviciu permanent; Salvarea: Telefon 44-44.

SPECTACOLE:

Teatru:
Teatrul: „Demonul din umbră”.
Teatrul: „Casa din Malta”.
Teatrul: „Domnișoara dactilografă”.
Teatrul: „Doctor Cyclops”.
Teatrul: „Cuvânt de onoare” și „Călăreții din țară”.

TEATRUL COMUNAL:

Grupul național german din România.
Director: Di Gust Ongyerth.
Stagiunea de primăvară 1940/41.
Teatrul: „Călătorie de nuntă fără soț”.
Căpitan: Leo Lenz. Director de scenă: Fritz Eitel, regie: Gust Ongyerth.
Luni: 19 Mai, ora 20. „Der Weibschmerz”, piesă de Karl Schönherr.
Bilete de intrare cu începere de la 10—13 și 17—20.

LUNI, 19 MAI

Prohod: Sf. Martir Patriciu.
Sf. Petru Celestin.
Sf. de serviciu:
I: C. Jahner, Piața Libertății; Circ. II: Treime, Str. Dacilor 10; Circ. III: Sf. Petru, Piața A. Sever; Circ. IV: Sf. Petru, Piața Gen. Dragalina 15.

SPECTACOLE:

Teatru: (Același program).
Accident de circulație. Mașina nr. 2023 Tms., condus de un șofer al cărui nume nu se cunoaște, circulând pe strada V. Alexandri, colț cu piața Uniunii, a lovit pe biciclistul Traian Treboșan domiciliat în str. M. Guttenbrunn. Bicicleta a fost sfărâmată, iar el a suferit ușoare leziuni.
Scandalul înaintați comisarului. V. Ignesco, cu domiciliul în Bul. Ștefan cel Mare 61, și Crișan Traian, din str. Ștefan cel Mare 69, au fost înaintați comisarului II de poliție, deoarece au provocat scandal în cafeneaua „Traian”.
A furat o rață. Individul Ioan Moșoiu, de 29 ani, fără domiciliu, a fost prins de Iacob Kreikinger, pe când furase o rață din str. Fröbl No. 3. Fiind reținut poliției, hoțul a fost arestat.
Și-a tăiat mâna în geam. Iosif Moșoiu, de 40 ani, domiciliat în str. Hoșnițarii 93, ducându-se la soacra sa Iosif Moșoiu, din str. Umbrei 6, și fiind în stare de ebrietate, a dat cu mâna în geam, tăindu-și-o. A fost chemat medicul Salvarea, care după ce l-a pansat, l-a transportat la domiciliu.
I s'a făcut rău în sala de așteptare. O femeie de 35 ani, al cărei nume nu se cunoaște, stând în sala de așteptare la circ. III-a din gură, și suferind de oboseală, i s'a făcut rău. A fost transportată la spital cu Salvarea.
Magazinele cari vor distribui cartele de hrană vor fi deschise și azi, Duminecă. Ministerul Muncii aduce la cunoștință că la ziua de Duminecă 18 Mai magazinele vor distribui cartele de alimente la domiciliu vor fi deschise în orele fixate sub secretariatul aprovizionării — 13 și 14—20), numai pentru această operațiune fiindu-le interzisă vânzarea de orice fel.

— 200.000 hectare de bumbac. Toată sămânța de bumbac a fost distribuită și aproape toată cantitatea a fost însămânțată. Ministerul agriculturii conștientizând că suprafețele însămânțate să treacă anul acesta de 20.000 hectare.

— Lacuri artificiale pentru creșterea peștelui. Ministerul agriculturii intenționează ca pe ilazurile Budești, Aprozi, Suhatu și Vasilați din județul Ilfov să amenajeze lacuri artificiale pentru creșterea peștelui. Aceasta pentru a sporii cantitățile de pește de care are nevoie Capitala.

— Sfârșirea crucii de marmoră și comemorarea Maestrului Ioan Vidu în Lugoj. Din inițiativa Comitetului care a ridicat, în anul 1939, bustul Maestrului Ioan Vidu, i s'a ridicat, în cimitirul ort. român din localitate, mult regretatului doornitor lugojan și o frumoasă cruce de marmoră. Această cruce va fi sfințită, în ziua de 21 Mai crt., orele 12 (Sf. Constantin și Elena), cu evlavia și demnitatea cuvenită. În aceeași zi, la orele 17 (5 p. m.), se va comemora în teatrul „Traian Grozavescu”, din inițiativa corului „I. Vidu”, cu concursul corului „Lira”, al Muzicii Militare Reg 17 Inf., al Astrei Bănățene, desp. Lugoj, al Conservatorului comunal „I. Vidu” și al tuturor societăților culturale și muzicale din localitate, regretatul compozitor, împlinindu-se, anul acesta (7 Februarie) zece ani dela moartea sa.

— Rezultatul probelor scrise la examenul de înaintare grad II, dela comisia Timișoara se cuprinde în următorul tablou, alcătuit pe grupe de câte 20, cu datele când trebuie să se prezinte la examenul oral. Luni 19 Mai ora 8 dimineața. 1. Băcală Aurora, Timișoara No. 10; 2. Chicin Silvia, Timișoara No. 1 m; 3. Costea Leontina, Insp. șc. jud.; 4. Drăgan Ana, Timișoara, No. 2 b; 5. Filip Clemana, Timișoara No. 2; 6. Pop Dora, Timișoara 2; 7. Popescu Ianul M.; 8. Iliuță Maria, Timișoara No. 9; 9. Jiva Iléana, Timișoara Reg.; 10. Leoniuc Grigorie, Timișoara No. 10 m; 11. Mureșan Aana, Timișoara No. 3 b; 12. Manovic Elena, Timișoara No. 2 f; 13. Mureșan Ion, Insp. șc. jud.; 14. Neagu Nădejdea, Timișoara Reg.; 15. Olteanu Ion, Timișoara No. b; 16. Pomoje Ana, Insp. șc. jud.; 17. Teagășu Elvira, Insp. Reg.; 18. Tocaci Alexz, Insp. Reg.; 19. Viciu Gabriela, Timișoara No. 1 m; 20. Negrea Cornelia, Timișoara No. 6 f. Marți 20 Mai ora 8 dimineața: 1. Andruică Ioan, Clacova; 2. Angelescu Dimitrie, Receaș; 3. Andronic Ion, Denta; 4. Andreescu Maria, Foeni; 5. Andreescu Ioan, Foeni; 6. Bela Stefan, Cărpiniș; 7. Bota Nicolae, Vinga; 8. Constantinescu Stefan, Sănanndrei; 9. Cojocariu Emilia, Vinga; 10. Cosma Andrei, Denta; 11. Iancu Maria, Freidorf; 12. Mili Nicolae, Vinga; 13. Marian Aurelia, Fratella; 14. Friederich Rosalia, Fratella; 15. Nediu Lucia, Foeni; 16. Nediu Alexandru, Foeni; 17. Nediu Ioan, Foeni; 18. Olaru Coler Magd., Clacova; 19. Olaru Victoria, Denta; 20. Rancov Gavrila, Vinga.

— O nouă îndeletnicire de răufăcători. În Capitală operează o bandă de răufăcători care, cu lame de ras, taie rochiile femeilor elegante, atât pe străduță cât și în taxuri sau tramvaie. Poliția face cercetări pentru descoperirea autorilor.

Ce a discutat d. Matsuoka cu ambasadorul Americii și Angliei?

Tokio, 18 (Rador.) — Corespondentul agenției DNB transmite următoarele: Purtătorul de cuvânt al oficiului guvernamental de informațiuni, a declarat Vineri, la o conferință de presă, că, cu prilejul vizitei făcute alături de către ambasadorii americani și britanici d-lui Matsuoka, s'au discutat chestiuni actuale.

— AUDIENȚELE LA D. GENERAL C. DRAGALINA. Se face cunoscut pe această cale că audiențele particularilor la dl. general C. Dragalina, comandantului Corpului de Armată, au loc numai Marțea și Vinerea, între orele 11—13. Intrucât dl. Comandant este ocupat cu problemele ce-i incumbă misiunii sale și adeseori fiind călătorit pe zonă, — audiențe în alte zile și la alte ore, în afară de cele fixate mai sus, nu va acorda.

— IN ATENȚIUNEA CITITORILOR NOSTRI. Intrucât suntem informați că ziarul nostru nu sosește la timp abonaiților și depozitarilor noștri, îi rugăm pe această cale să ne anunțe orice nereglu în legătură cu sosirea ziarului, care se expediază la timp, pentru a lua măsurile cuvenite. Ne vom adresa Direcției Generale a Poștelor aducându-l la cunoștință toate oficiile care nu-și fac datoria, pentru a lua măsurile cuvenite.

— Ziarul roagă pe toți autori de cărți literare, științifice, religioase, filozofice, să trimită câte un exemplar la redacția noastră pentru a li-se face recensia cuvenită.

Adunarea învățătorilor din plasa Deta

O cerere a învățătorilor refugiați

Deta, 18. — Sâmbătă 17 Mai s'a ținut, în localitate, adunarea învățătorilor grupați în Asociația Învățătorilor un banat, secția Deta. În capela parohiei Deta s'a făcut, la orele 9 dimineața, chemarea Duhului Sfânt, olocata de păr. Petru Bizerea. Adunarea învățătorească — la care au participat învățătorii din toată plasa — a avut loc în sala școlii primare de stat, fiind deschisă de păr. Petru Bizerea, în calitate de delegat al comitetului central. În cuvântarea de deschidere, d-sa a îndemnat pe învățători să fie mereu uniți, să se ferească de curentele subversive și să stăruie mai mult de cât oricând în adevărata lor activitate de educatori ai școlarii și ai poporului în millocul căruia activează. Secția Deta s'a reconstituit apoi pe o perioadă de trei ani — până în anul 1944 — alegând președinte pe păr. Petru Bizerea, căruia i s'a răsplătit în fe-

GRAND HOTEL LAFAYETTE

București, Calea Victoriei No. 11
Cel mai bun și confortabil Hotel al Capitalei
Prețuri moderate

Români!

Conform înțelegerii cu Misiunea Militară germană, prizonierii jugoslavici de origine etnică română, care au fost triați de o comisie militară germano-română locală, și predați guvernului român, cu începere din ziua de 8 Mai a. c., au fost instalați de către autoritățile militare locale românești, în comunele Ghiroda, Remetea și Iur, îngrijindu-se de hrana și cazarea lor, astfel ca, până la repatriere, să se simtă cât mai bine. Pentru a le îmbunătăți cât mai mult condițiunile de trai, facem apel la autorități, societățile de binefacere și publicul românesc pentru a contribui cu ce le stă în putință. Ofrandele se primesc pe adresa: Biroul Informațiilor aflat în localul Comandamentului Diviziei din piața Libertății, telefon 34-01.

Comercianții condamnați pentru sabotaj

Timișoara, 18. — Azi a fost dată publicității statistica cu conașnașii pentru sabotaj, de către instanța pentru reprimarea speculei ilicite și a sabotajului, de pe lângă Tribunalul Timiș-Torontal, după cum urmează: Mihai Ilievici, comerciant din Timișoara, a fost condamnat la 3 ani închisoare; Ludovic Basch din Timișoara, la o lună lagăr de muncă; Salamon Österreicher, comerciant, din Arad, la 3 ani închisoare; Ladislau Weiss, comerciant din Timișoara, 15.000 lei amendă; Iuliu Zabony, comerciant de piele din Timișoara, la 10.000 lei amendă; Alter Bercu, comerciant din Timișoara, la 25.000 lei amendă; Nicodim Boskovici, brutar Timișoara, la 2000 lei amendă; Iosefina Schwartzberger, comerciantă Timișoara, la 4000 lei amendă; Hermann Stamm, măcelar Timișoara, la 10.000 lei amendă; dr. Ladislau Schlesinger, medic Timișoara, la 9000 lei amendă; Ferdinand Freid, comerciant Timișoara, la 10.000 lei amendă; Ana Gazda, comerciantă Timișoara, la 10.000 amendă; Elisabeta Sincal, precepușă Timișoara, la 3000 lei amendă; Martin Nicolae, măcelar Timișoara, la 15.000 lei amendă; Ioan Marțiu, măcelar Timișoara, la 10.000 lei amendă; Hermann Pollak, agent comercial Timișoara, la 2 luni lagăr de muncă; Strai Tom-

ler, comerciant Timișoara, la 10.000 lei amendă. Toți aceștia, nerespectând legile în vigoare, au sfidat orice dispoziție a autorităților, jefuind și speculând statul și pe consumatorul nevoiaș, cari pe lângă, că nu-și pot procura alimentele necesare, mai sunt și sabotați.

ALȚI COMERCIANȚI TRIMIȘI ÎN JUDECATĂ PENTRU SABOTAJ

Timișoara, 18. — Organele de control făcând descinderi pe la mai mulți comercianți din localitate, găsesc zilnic atâtea acte de sabotaj încât de multe ori trebuie să apeleze, cum e și logic, la concursul consumatorilor. Astfel, funcționarul public, d. Ion Dobaru, cumpărând 300 gr. carne de vițel dela măcelarul Petru Schakmann din Timișoara, Piața Traian No. 3, a fost înșelat la plată. În loc de 29 lei cât costa această carne, măcelarul ia luat 44 lei, Abia la protestul funcționarului, măcelarul ia înșoptat cel 15 lei. Iar fiind denunțat, măcelarul i s'au dressat acte de trimitere în judecată, pentru sabotaj. Alt caz de sabotaj este al pantofarului Mihai Böskel din Freidorf, care în loc să-și procure materialul necesar dela O. R. A. D. P. P., și-a procurat direct dela producător. Astfel a cumpărat pielea și talpa în valoare de peste 40.000 lei.

ULTIMA ORĂ

Un canal Cernavoda-Constanța

In curând vor începe lucrările pentru construirea canalului care va lega Dunărea de Marea Neagră

București, 18 (Rador). — In ultima vreme situația economică din basinul dunărean fiind de o importanță capitală pentru economia întregii Europe, guvernul român împreună cu guvernul Reichului au hotărât începerea lucrărilor pentru construirea unui canal lung de 60 km. care va uni Cernavoda cu Marea Neagră.

Inițiativa guvernului român este extraordinară, creindu-se astfel pentru

România un nou mijloc de legătură cu Constanța — acest port căpătând o importanță deosebită pentru economia Europei Orientale.

Deasemeni guvernul prezidat de d. general Antonescu, Conducătorul Statului se pregătește pentru a tripla capacitatea instalațiilor petrolifere dela Giurgiu — făcând să ajungă acest port la o capacitate de circa 150 mii tone petrol pe lună.

Planurile pentru începerea acestor lucrări destul de importante pentru țara noastră sunt aproape gata, rămânând ca lucrările pe șantiere să înceapă în cursul lunii Iunie pentru construirea canalului Cernavoda—Constanța.

Pentru mărirea rezervoarelor petrolifere dela Giurgiu, lucrările sunt în curs.

Telegrama de mulțumire general Ion Antonescu, al d-lui prefect col. Alex.

La telegrama adresată de d. Alexandru Nasta, prefectul Timiș-Torontal, d-lui general Ion nescu, cu prilejul sărbătorii Maiu, Conducătorul Statului a prin următoarea telegramă:

„Cu credința nestrămută în rul poporului român, vă mulțumesc călduros tuturor pentru sentimentele pe care mi le arătați cu ocazia de 10 Maiu.

Căpitanul James Roosevelt audiență la regele Petru al Jugoslaviei

AMSTERDAM, 18 (Rador). — Responsabilul agenției DNB din Orientul Mijlociu că căpitanul Roosevelt a fost primit Vineri de rege Petru al Jugoslaviei.

Indigenii din Siria participă la „războiul sfânt” contra Angliei

Istanbul, 18 (Rador). — Conducătorul agenției DNB comunică că multe orașe din Siria și Liban musulman după terminarea serviciilor divine a cerut credincioșilor să ia parte la războiul sfânt contra Angliei. Când au făcut rugăciuni pentru sănătatea regelui rege Faisal al Irakului d-lui Kailandi prim ministru al Turciei.

D. general Stoenescu, ministrul finanțelor a dispus:

Anularea tuturor impunerilor de până acum

S'a constatat că multe impuneri s'au făcut exagerat

BUCUREȘTI, 18. (Rador) D. general Stoenescu, ministrul finanțelor, preocupat de grija unei echitabile așezări a impunerilor în sensul de a nu aduce nici o lezare capacității de plată a contribuabililor s'a sezișat de toate constatările făcute pe teren cu ocazia impunerilor potrivit noii legi a contribuțiilor directe. Dsa a făcut o serie de rectificări a coeficienților de rentabilitate cari fiind prea disproporționați în raport cu

realitățile, amenințau să determine încetarea activității în unele ramuri de comerț.

In baza acestor observațiuni, constatându-se că multe impuneri s'au făcut exagerat și au după criteriile obiective, ministrul finanțelor a dispus anularea tuturor impunerilor de până acum și refacerea proceselor verbale de impunere, luându-se ca bază cifra de afaceri declarată de contribuabili.

In cazul când unii dintre contribuabili se

vor dovedi a fi făcut declarații mincinoase, ei vor suferi rigorile legii.

6 ani dela moartea episcopului Grigore Comșa a Aradului

BUCUREȘTI, 18 (SIR). — Azi, dimineața la ora 11 la biserica Stavropoleos se va oficia un parastas cu ocazia împlinirii a 6 ani dela moartea episcopului Grigore Comșa al Aradului.

Misiunile diplomatice din Moscova

nu pot părăsi orașul fără învoire specială

Moscova, 18 (Rador). — Corespondentul agenției „Stefani” transmite:

Comisariatul afacerilor străine a comunicat tuturor misiunilor diplomatice că, începând de astăzi, 17 Mai, nimeni nu

va mai putea părăsi orașul său de reședință fără învoirea specială a comisariatelor afacerilor străine, războiului și marinei.

URSS n'a autorizat

recrutarea de voluntari sovietici pentru armata aerului a Irakului

MOSCOVA, 18 (RADOR). — CORESPONDENTUL AGENȚIEI HAVAS ANUNȚĂ CĂ AGENȚIA TASS DESMINTE INFORMAȚIA CĂ LA POSTUL DE RADIO DIN BAGDAD S'AR FI TRANSMIS UN COMUNICAT SOVIETIC PRIN CARE SE ANUNȚĂ CĂ GUVERNUL URSS AR FI AUTORIZAT RECRUTAREA DE VOLUNTARI SOVIETICI PENTRU ARMATA AERULUI A IRAKULUI.

Croația intenționează să devină regat

Tronul va fi oferit unui principe de Savoia

Roma, 18 (Rador). — Agenția Stefani transmite: O delegație croată, având în frunte pe d. Ante Pavelici, șeful Statului independent Croat, va sosi Duminecă dimineața la Roma, pentru a ruga pe Regele Impărat, să bine-

voiască a desemna un princip, din casa de Savoia, care să poarte coroana Croației.

Delegația va semna la Roma și importante acorduri cu caracter politic, economic și teritorial.

D. Ante Pavelici va fi primit azi de Regele-Impărat

Roma, 18 (Rador). — D. Ante Pavelici care va sosi Duminecă la Roma va fi găzduit la Villa Madame.

In cursul dimineții de Duminecă, el va avea o întrevedere cu Ducele, iar la amiază va fi primit împreună cu întregă delegație de Regele Impărat la Quirinal.

Concentrări de trupe în Turcia

ISTANBUL, 18. (Rador) Corespondentul agenției DNB anunță: In diferite circumscripții au fost chemați sub arme toți turcii de religie musulmană de 25 până la 45 ani, cari au făcut serviciul militar. Ei vor trebui să se prezinte la 22 Mai.

Personalul fostei Legații sârbe la București a sosit la Istanbul

Istanbul, 18 (Rador). — Corespondentul agenției DNB anunță:

Fostul ministru al Jugoslaviei la București, d. Avacumovici a sosit împreună cu personalul legației și al consulatelor la Istanbul pe bordul unui vas românesc.

Este vorba de 40 persoane, care scurta oprire la Istanbul vor pleca departe spre Palestina unde se află guvernul iugoslav.

Ofițeri și soldați din armata generalului de Gaulle, condamnați în lipsă, la moarte

VICHY, 18. (Rador) Corespondentul agenției Havas anunță:

Tribunalul militar din Clermont-Ferrand a condamnat Vineri în lipsă vreo 20 soldați și ofițeri francezi învinuiți de dezertare în străinătate in timp de războiu. Toți condamnații fac parte din armata De Gaulle.

Trei persoane au fost condamnate la moarte, două la muncă silnică pe viață, și cinci la 10 ani reclusiune. Toți au fost condamnați la degradare.

Material de război pentru Gibraltar

MARSILIA, 18 (Rador). — Corespondentul agenției Havas — anunță că un vas britanic de mare tonaj a descărcat Vineri dimineața la Gibraltar o importantă cantitate de material de răz-

boiu. Cuirasatul Renown, un distruger de război britanic, a sosit în cursul zilei și va fi reparat în șantierele militare dela Gibraltar.